

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις αρχές του εικοστού πρώτου αιώνα , το διεθνές εμπόριο φαίνεται να διαδραματίζει στην ιστορία της διεθνούς οικονομίας σημαντικότερο ρολό από ποτέ άλλοτε. Ζούμε σε μια εποχή που πολλές επιχειρήσεις αποκτούν ένα πραγματικά «διεθνή χαρακτήρα» και οι καταναλωτές μπορούν να έχουν πρόσβαση σε μια ευρεία ποικιλία αγαθών που παράγονται σε όλο τον κόσμο.

Επιπροσθέτως τα κράτη μέλη της διεθνούς οικονομίας κατέβαλαν προσπάθειες προσαρμογής του στα εκάστοτε πραγματικά δεδομένα της διεθνούς οικονομίας και των διεθνών αγορών. Και αυτό γιατί μόνον μέσα από τη συνεχή προσαρμογή του δύναται το διεθνές εμπορικό σύστημα να επιτελέσει τις βασικές του λειτουργίες . Στην σύγχρονη εποχή της παγκοσμιοποίησης , η οποία χαρακτηρίζεται από αυξανόμενη οικονομική αλληλεξάρτηση μεταξύ των χώρων του κόσμου, τον εντεινόμενο εμπορικό ανταγωνισμό , τη διεθνοποίηση της παράγωγης, την ταχυτάτη διάδοση πληροφοριών, την ολοκλήρωση των αγορών κλπ η ανάγκη για ύπαρξη ενός σταθερού θεσμικού εμπορικοπολιτικού πλαισίου έχει αυξηθεί.

Μετά το 1990 το εμπόριο βιομηχανικών προϊόντων αναπτύχθηκε τρεις φορές πιο γρήγορα σε σχέση με τη συνολική διεθνή παράγωγή. (Husted S., M. Melvin (2008), σελ. 30-31). Παράλληλα σημαντική ανάπτυξη σημείωσε και το εμπόριο υπηρεσιών. Υπεύθυνος για την επίβλεψη αυτών των διαδικασιών είναι ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ) , που ξεκίνησε τις εργασίες του το 1995. Ο ΠΟΕ ασκεί εποπτεία των υπάρχουσών εμπορικών συμφωνιών, διευθετεί τις εμπορικές διαφωνίες μεταξύ των κρατών μελών και προσφέρει ένα φόρουμ για την διαπραγμάτευση των μελλοντικών εμπορικών συμφωνιών

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι η παρουσίαση και η ανάλυση των ενεργειών και των εργασιών του παγκοσμίου οργανισμού του εμπορίου (ΠΟΕ). Επίσης αναφέρονται οι θετικές και οι αρνητικές συνέπειες του ΠΟΕ στην παγκόσμια οικονομία καθώς και στις εγχώριες οικονομίες αδύναμων κρατών μέσω παραδειγμάτων καθώς και οι κοινωνικές επιπτώσεις δράσης του.

Αναλυτικότερα το πρώτο κεφάλαιο αναφέρεται στην ιστορική ανάδρομη του ΠΟΕ και στην πορεία του προς την σημερινή μορφή του και επιχειρηματική του δράση. Επίσης παρουσιάζονται οι σημαντικότερες διαλέξεις και υπουργικές διασκέψεις της GATT (μετέπειτα Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου) και δίνεται μια αναφορά και στο διεθνές εμπόριο έτσι ώστε να κατανοήσουμε την έννοια του εμπορίου και το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει στις ζωές των κοινωνιών και των χωρών.

Στην δεύτερη ενότητα αναλύεται η έννοια του εμπορίου υπηρεσιών (GATS) και η δομή του και δίνεται παράδειγμα ως προς την επιρροή του σε ένα από τους πιο

σημαντικούς πυλώνες που στηρίζει κάθε κοινωνία την εκπαίδευση. Επιπλέον στην τρίτη ενότητα αναλύεται το εμπόριο της πνευματικής ιδιοκτησίας (TRIMS) και παρουσιάζεται μέσω παραδειγμάτων η πραγματική εικόνα και μορφή του διεθνούς εμπορίου το οποίο μπορεί να ελέγχει απόλυτα μεγάλες οικονομίες και να της καθοδηγήσει συμφώνα με τα εκάστωτε συμφέροντα που υπηρετεί.

Στην τέταρτη ενότητα παρουσιάζονται τα θετικά και τα αρνητικά του Παγκοσμίου Οργανισμού Εμπορίου ενώ το επίκεντρο του πέμπτου κεφαλαίου είναι η σχέση του ΠΟΕ με την Ευρωπαϊκή Ένωση και με τις χώρες τις Αφρικής και δίνονται αναφορές στις μεταξύ τους εμπορικές σχέσεις και πολιτικές. Επίσης δίνεται μια εικόνα το πώς οι αναπτυγμένες χώρες ελέγχουν συμφώνα με τα δικά τους συμφέροντα μέσω του εμπορίου τις αδύναμες οικονομικά Αφρικάνικες Χώρες. Τέλος η εργασία κλείνει με την προσωπική μου άποψη και κριτική για τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου και την λειτουργία του.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	ΣΕΛΙΔΑ
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	
1.1 Διεθνές εμπόριο	4
1.2. Θεωρία του Συγκριτικού και Απόλυτου Πλεονεκτήματος.....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	
2.1 Ιστορική ανάδρομη (από την GATTστον ΠΟΕ).....	9
2.2 Οι διαπραγματευτικοί γύροι και οι υπουργικές διασκέψεις του ΠΟΕ..	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	
3.1 Η Γενική Συμφωνία για το Εμπόριο Υπηρεσιών (GATS- General Agreement on Trade in Services).....	18
3.2 Η Γενική Συμφωνία για τα Πνευματικά Δικαιώματα (TRIPS- Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights).....	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	
4.1 Θετικά του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ).....	26
4.2 Αρνητικά του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ).....	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	
5.1 ΕΕ και Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ).....	37
5.2 ΕΕ και εμπορικές σχέσεις με τις χώρες της Αφρικής, Καραϊβικής και Ειρηνικού (ACP). Οι συνθήκες Yaoundé, Lomé και Cotonou.....	38
5.3 Συμφωνίες Οικονομικής Συνεργασίας με τις χώρες ACP.....	40
5.4 Η νέα εμπορική πολιτική της ΕΕ.....	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	
6.1 Αφρική και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου.....	43
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	48

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ

Όσο βαθιά στην ιστορία και αν ανατρέξουμε, ένα τεράστιας σημασίας για την ίδια την ιστορική εξέλιξη γεγονός, θα διαπιστώσουμε ότι οι άνθρωποι και οι κοινωνίες τους έρχονταν πάντα σε εμπορικές επαφές και σχέσεις μεταξύ τους. Πράγμα που εκτός του ότι έφερνε κοντά διαφορετικούς πολιτισμούς, με διαφορετικά ήθη, έθιμα και αντιλήψεις για τη ζωή, είχε και εντελώς ιδιαίτερη σημασία στα πλαίσια της προσπάθειας του ανθρώπου για την επίλυση του οικονομικού του προβλήματος.

Το Διεθνές εμπόριο είναι το σύνολο των ενεργειών με τις οποίες επιτυγχάνεται η διακίνηση και η κυκλοφορία αγαθών και υπηρεσιών μεταξύ προσώπων που βρίσκονται σε διαφορετικές χώρες. Τον όρο «διεθνείς ανταλλαγές» τον χρησιμοποιούμε με τον πιο γενικό τρόπο, αφού εκτός από τα πάσης φύσεως εμπορεύματα που αυτές περιλαμβάνουν, εννοούμε ακόμη την εισαγωγή και εξαγωγή υπηρεσιών (π.χ. τουρισμός) καθώς και παραγωγικών συντελεστών και κεφαλαίων.

Είναι εμφανές πως η ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου διευρύνει τις προϋποθέσεις για αποτελεσματικότερη χρήση των διαθέσιμων παραγωγικών συντελεστών (φύσης, κεφαλαίου, εργασίας) σε παγκόσμια κλίμακα, αυξάνει τον βαθμό αλληλεξάρτησης των οικονομιών μεταξύ τους, αφού ότι είναι εξαγωγές για κάποιες, είναι εισαγωγές για κάποιες άλλες και κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις μπορεί να αποτελέσει παράγοντα μεγέθυνσης των οικονομιών, κυρίως εκείνων του αναπτυσσόμενου κόσμου ο οποίος και βασίζει αυτή τη μεγέθυνση στις εισαγωγές κεφαλαιουχικών αγαθών, σύγχρονης τεχνολογίας και ειδικευμένης εργασίας.

Αν κάτι προκύπτει είναι προφανώς η τεράστια σημασία, που είχαν στο παρελθόν και άλλο τόσο έχουν σήμερα, οι διεθνείς οικονομικές σχέσεις, σε όλα τα επίπεδα (παραγωγής, ανταλλαγής, ανάπτυξης, πληρωμών κ.λπ.), με τελικό ζητούμενο βέβαια τη λύση του οικονομικού προβλήματος ή για να το πούμε διαφορετικά τη "μεγιστοποίηση της ευημερίας". (Μακεδόνας, Κ. 2002, σελ, 15-17)

Παρόλα αυτά η κρατική παρέμβαση στο διεθνές εμπόριο, που συνήθως παίρνει τη μορφή περιορισμών στις εισαγωγές και ενισχύσεων στις εξαγωγές, αποτελεί ένα πολύ συνηθισμένο φαινόμενο στη διεθνή οικονομική πραγματικότητα. Η πραγματικότητα που περιγράψαμε πιο πάνω, οδηγεί στην ενεργοποίηση όλων εκείνων, ατόμων ή ομάδων που θίγονται από το διεθνές εμπόριο και πιο συγκεκριμένα από το διεθνή ανταγωνισμό, για περιορισμό του διεθνούς εμπορίου. Επειδή μάλιστα, η κατανομή των ωφελειών και των ζημιών γίνεται συνήθως με άνισο τρόπο, καθότι τις περισσότερες φορές τα οφέλη μοιράζονται από λίγο σε πολλούς ενώ οι ζημιές από πολύ σε λίγους, οι διαμαρτυρίες των εκάστοτε θιγομένων είναι έντονες και πιθανά δικαιολογημένες. Έτσι συναντάμε συχνά κοινωνικές ομάδες που απειλούνται από το διεθνή ανταγωνισμό βλέποντας τον κλάδο στον οποίο εργάζονται να βρίσκεται σε συνεχή φθίνουσα πορεία να πιέζουν για τη λήψη μέτρων προστατευτικής πολιτικής,

προσπαθώντας στην ουσία να επιβραδύνουν την προσαρμογή τη δική τους και της οικονομίας γενικότερα στο διεθνή ανταγωνισμό. Σε περιόδους μάλιστα οικονομικής κρίσης, υψηλής ανεργίας και επενδυτικής απραξίας είναι συνηθισμένο φαινόμενο να πληθαίνουν οι φωνές για αύξηση της προστασίας, από ότι σε περιόδους οικονομικής ανάπτυξης και ευημερίας. (Κατρανίδης Σ.,1995, σελ.53)

Μέσα στον κυκεώνα των εμπορικών σχέσεων μεταξύ κρατών, όπου το εθνικό συμφέρον συγκρούεται με το υπερεθνικό, καλείται η θεωρία του διεθνούς εμπορίου,

I. Να προσδιορίσει επιστημονικά τα αμοιβαία οφέλη από τις ανταλλαγές και τα ενδεικνυόμενα μέτρα οικονομικής πολιτικής.

II. Να συμβάλλει ώστε ο καταμερισμός των ωφελειών (κατανομή του εισοδήματος) μεταξύ των συναλλασσομένων κρατών να είναι τέτοιος που να μπορεί να οδηγήσει στην αύξηση της ευημερίας τόσο στο εσωτερικό τους όσο και διεθνώς και

III. Να υποδεικνύει τρόπους με τους οποίους να εξομαλύνονται οι όποιες διαφορές ή συγκρούσεις υπάρχουν μεταξύ των συναλλασσόμενων χωρών, ώστε τελικά να προάγεται το αμοιβαίο όφελός τους. (Μακεδόνας Κ.,2002, σελ.21)

1.2. Θεωρία του Συγκριτικού και Απόλυτου Πλεονεκτήματος

Ο D. Ricardo στο έργο του «Αρχές Πολιτικής Οικονομίας και Φορολογίας » (1817) έδειξε ότι ακόμα κι αν μια χώρα είναι πιο παραγωγική σε όλους τους κλάδους παραγωγής, δηλαδή παράγει όλα τα προϊόντα με χαμηλότερο κόστος, έχει όφελος από τη συμμετοχή της στο διεθνές εμπόριο Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή δύο ή περισσότερες χώρες μπορούν να εκμεταλλευτούν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που έχει η καθεμία στην παραγωγή ορισμένων προϊόντων και να αποκομίσουν οφέλη από τη διεξαγωγή εμπορίου. Δεν είναι αναγκαίο μία χώρα να έχει απόλυτο πλεονέκτημα στην παραγωγή ενός προϊόντος για να το εξάγει σε μια άλλη. Αντιστρόφως, έστω κι αν μία χώρα έχει απόλυτο πλεονέκτημα στην παραγωγή του συνόλου των προϊόντων της έναντι μιας άλλης, και πάλι τη συμφέρει να εξειδικευθεί στην παραγωγή εκείνων στα οποία έχει το συγκριτικά μεγαλύτερο πλεονέκτημα και να εισαγάγει τα υπόλοιπα από την άλλη. Για καλύτερη κατανόηση της θεωρίας του συγκριτικού πλεονεκτήματος μπορούμε να παραλληλίσουμε μία χώρα υψηλής παραγωγικότητας με έναν άνθρωπο ο οποίος είναι ταυτόχρονα ο καλύτερος επιχειρηματίας εστιατορίων και ο καλύτερος σεφ. Παρά το γεγονός ότι έχει απόλυτο πλεονέκτημα και στις δυο αυτές επαγγελματικές ιδιότητες, τον συμφέρει να ασχοληθεί με τη μία από αυτές στην οποία έχει συγκριτικό πλεονέκτημα και τη μεγαλύτερη δυνατή απόδοση και να αναθέσει την άλλη σε άλλο πρόσωπο, έστω και αν δεν είναι τόσο αποδοτικό όσο ο ίδιος.

Ας πάρουμε την περίπτωση δύο χωρών, της «Α» και της «Β», που για λόγους απλούστευσης θεωρούμε ότι παράγουν δύο προϊόντα η καθεμία. Το κόστος παραγωγής μετριέται μόνο σε εργατοώρες σύμφωνα με τον πίνακα που ακολουθεί:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Κόστος παραγωγής σε ώρες εργασίας

Χώρες	χώρα «Α»	χώρα «Β»
Σιτάρι (τόνος)	1 εργατοώρα	2 εργατοώρες
Κοσμήματα (τεμάχιο)	2 εργατοώρες	6 εργατοώρες

Η χώρα «Α» είναι πιο παραγωγική και στα δυο προϊόντα, γιατί τα παράγει με λιγότερες εργατοώρες από τη «Β». Η αυξημένη παραγωγικότητα μπορεί να οφείλεται σε διάφορους παράγοντες, όπως λ.χ. ύπαρξη καλύτερου μηχανολογικού εξοπλισμού, υψηλότερου μορφωτικού επιπέδου του πληθυσμού, περισσότερων πλουτοπαραγωγικών πόρων, καλύτερου κλίματος κ.λπ. Παρά το γεγονός ότι η χώρα «Β» μειονεκτεί γενικά σε παραγωγικότητα έναντι της «Α», αυτό δεν σημαίνει ότι δεν είναι σε θέση να διεξάγει εμπόριο μαζί της. Με την έναρξη του εμπορίου η «Β» θα εξειδικευτεί στην παραγωγή του προϊόντος που έχει συγκριτικό πλεονέκτημα. Στην προκειμένη περίπτωση έχει συγκριτικό πλεονέκτημα στην παραγωγή του σιταριού. Πράγματι, χρειάζεται διπλάσιες εργατοώρες από τη χώρα «Α» για την παραγωγή ενός τόνου σιταριού, ενώ για την παραγωγή ενός τεμαχίου κοσμήματος χρειάζεται τριπλάσιες εργατοώρες. Συνεπώς, για μία μειονεκτούσα οικονομία συγκριτικό πλεονέκτημα υπάρχει στην παραγωγή των προϊόντων εκείνων στα οποία το απόλυτο μειονέκτημα είναι το μικρότερο. Αντίστοιχα, η χώρα «Α» θα εξειδικευτεί στην παραγωγή κοσμημάτων, γιατί σε αυτό το προϊόν έχει το συγκριτικά μεγαλύτερο απόλυτο πλεονέκτημα. Όπως και στην περίπτωση του επιχειρηματία-σεφ, τη συμφέρει να επικεντρώσει τις προσπάθειές τους στην παραγωγή κοσμημάτων και να εισαγάγει σιτάρι από τη χώρα «Β». Με τον τρόπο αυτό το εθνικό εισόδημα και των δύο χωρών θα αυξηθεί, γιατί η εξειδίκευση θα επιτρέψει καλύτερη αξιοποίηση των χρησιμοποιούμενων παραγωγικών συντελεστών.

Η θεωρία του συγκριτικού πλεονεκτήματος παρέχει ισχυρά επιχειρήματα στους οπαδούς του ελεύθερου και ανεμπόδιστου διεθνούς εμπορίου. Η εξειδίκευση και η ελεύθερη ανταλλαγή αγαθών και υπηρεσιών μεταξύ των κρατών προάγει τη γενική ευημερία, το εισόδημα και την απασχόληση. Αυτό δεν σημαίνει ότι τα οφέλη διαχέονται στην κοινωνία ομοιόμορφα. Για παράδειγμα, οι παραγωγοί ειδών ανταγωνιστικών των εισαγομένων στα οποία οι εμπορικοί εταίροι έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα θα υποστούν τις συνέπειες της φιλελευθεροποίησης του εμπορίου. Πολλοί θα αναγκαστούν να κλείσουν, ενώ οι υπόλοιποι θα προσαρμοστούν στις νέες

συνθήκες και θα εκσυγχρονιστούν εκμεταλλευόμενοι όσα συγκριτικά πλεονεκτήματα διαθέτει ο καθένας. Σύμφωνα με τους οπαδούς του ανεμπόδιστου διεθνούς εμπορίου οι δασμοί και τα άλλα περιοριστικά μέτρα δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται για την τεχνητή διατήρηση στη ζωή επιχειρήσεων ή κλάδων που δε διαθέτουν συγκριτικά πλεονεκτήματα να επιβιώνουν χωρίς δασμολογική προστασία.

Η θεωρία του απολύτου πλεονεκτήματος, όπως προκύπτει από το έργο του A. Smith, «Μια Έρευνα στη Φύση και τα Αίτια του Πλούτου των Εθνών» (1776) αποδεικνύει ότι μία χώρα ωφελείται από την συμμετοχή της στο διεθνές εμπόριο, αν εξαγάγει τα προϊόντα που παράγει με χαμηλότερο κόστος και εισάγει τα προϊόντα που παράγονται σε άλλες χώρες φθηνότερα.. Σύμφωνα με τον A. Smith, κάθε χώρα έχει συμφέρον να εξαγάγει το προϊόν το οποίο παράγεται με το χαμηλότερο κόστος εργασίας, (ή διαφορετικά, έχει την χαμηλότερη τιμή) και να το ανταλλάσσει με το προϊόν που η άλλη χώρα παράγει με χαμηλότερο κόστος. Με ένα παράδειγμα θα εξηγήσουμε τι εννοούμε:

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: Κόστος παραγωγής σε ώρες εργασίας

Χώρες	1 τόπι ύφασμα	1 βαρέλι κρασί
Αγγλία	100	120
Πορτογαλία	140	80

Στο παράδειγμα η Αγγλία παράγει το ύφασμα με χαμηλότερο κόστος, ενώ η Πορτογαλία παράγει το κρασί με χαμηλότερο κόστος. Αν μία ώρα εργασίας αξίζει μία χρηματική μονάδα και στις δύο χώρες, τότε 100 και 140 είναι οι τιμές του υφάσματος στην Αγγλία και Πορτογαλία αντιστοίχως. Η τιμή του κρασιού είναι 120 και 80 στην Αγγλία και Πορτογαλία. Οι πολίτες κάθε χώρας έχουν συμφέρον να εξαγάγουν το φθηνότερο προϊόν της χώρας και να εισάγουν αυτό που στην άλλη χώρα είναι φθηνότερο. Είναι προφανές ότι η Αγγλία εξαγάγει ύφασμα που το ανταλλάσσει με κρασί από την Πορτογαλία. Για να συμπεράνουμε ποιο προϊόν έχει συμφέρον να εξαγάγει και να εισάγει η κάθε χώρα συγκρίνουμε τις απόλυτες τιμές των προϊόντων. Το απόλυτο πλεονέκτημα βρίσκεται στον κλάδο που παράγει το προϊόν με το χαμηλότερο κόστος εργασίας. Σύμφωνα, λοιπόν, με το απόλυτο πλεονέκτημα του A. Smith, κάθε χώρα εξαγάγει το προϊόν στην παραγωγή του οποίου διαθέτει το απόλυτο πλεονέκτημα.

Συνεπώς, η δημιουργία ενός αυστηρού κλάδου του εμπορίου, με αποτελεσματικούς μηχανισμούς επίβλεψης και επίλυσης των αμφισβητήσεων, έχει προσδιοριστεί ώστε να δημιουργήσει ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον εμπορίου, με την, κατά το δυνατόν, μεγαλύτερη πρόσβαση στην ενημέρωση από όλα τα κράτη που συμμετέχουν σε αυτό το εμπορικό σύστημα.

Προς το σκοπό αυτό, καθιερώθηκε μία διαδικασία αναγγελίας που επιβάλλει τη γενική υποχρέωση στα μέλη να ειδοποιούν και να πληροφορούν, στο μέτρο του

εφικτού, για την υιοθέτηση των εμπορικών μέτρων και συμφωνιών. Αυτή η πληροφόρηση αναγράφεται σε ένα κεντρικό μητρώο αναγγελίας, στην γραμματεία του ΠΟΕ, και επιθεωρείται περιοδικά από το εντεταλμένο συμβούλιο αυτού του Οργανισμού για το εμπόριο των αγαθών

Οι αναπτυσσόμενες χώρες πέρασαν μία μεταβατική περίοδο, προκειμένου να προσαρμοστούν στις δυσκολότερες απαιτήσεις του ΠΟΕ. Συμφωνήθηκε, λοιπόν, ώστε οι λιγότερο αναπτυγμένες χώρες να προσχωρήσουν με πιο χαλαρούς ρυθμούς, για να επωφεληθούν από την επιταχυνόμενη εφαρμογή των παραχωρήσεων πρόσβασης στην αγορά. Οι παραχωρήσεις του πλέον ευνοούμενου κράτους προς τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες, με μέτρα δασμών ή μη, σε προϊόντα με ενδιαφέρον και προοπτική εξαγωγών, πρέπει να εφαρμοστούν, αυτόνομα, εκ των προτέρων, και με ξεχωριστή οργάνωση. Μεγαλύτερη τεχνική υποστήριξη για την ανάπτυξη και την αξιοποίηση των πλουτοπαραγωγικών πόρων καθώς και την αναδιάρθρωση της παραγωγής τους, εξαγωγές και προώθηση του εμπορίου τους θα πρέπει να γίνουν πραγματικότητα στις αναπτυσσόμενες αυτές χώρες, με απώτερο σκοπό την αύξηση και την μεγιστοποίηση της αποτελεσματικής τους συμμετοχής στο πολύπλευρο εμπορικό σύστημα του ΠΟΕ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ (ΑΠΟ ΤΗΝ GATT ΣΤΟΝ ΠΟΕ)

Η τάση για διεθνές εμπόριο γνώρισε μια αξιοσημείωτη αύξηση ,κατά το δεύτερο τέταρτο του εικοστού αιώνα. Πολλοί μελετητές συμφωνούν ότι η αρχή της φθίνουσας πορείας έγινε το 1930 όταν οι ΗΠΑ ψήφισαν την Smooth-Hawley Tariff Act, ένα προστατευτικό νομοθέτημα που αύξησε κατά 59% τους δασμούς στα περισσότερα προϊόντα που εισάγονταν στις ΗΠΑ και ανάγκασε τους εμπορικούς εταίρους τους να υιοθετήσουν αντίστοιχες δασμολογικές αυξήσεις. Μέχρι το 1932, εξήντα χώρες είχαν ανταποδώσει, αυξάνοντας τους δικούς τους δασμούς. Το διεθνές εμπόριο βρέθηκε να μετράει μόλις το ένα τρίτο του προηγμένου όγκου του. Η Smooth-Hawley Act θεωρήθηκε παράγοντας που επιτάχυνε και εξάπλωσε τη Μεγάλη Ύφεση και το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο (Conley,Chr. 2008) , ενώ οι οικονομολόγοι κατέληξαν ότι οι περιορισμοί στο εμπόριο ήταν ένα “λάθος”. (Carchedi, 2001)

Μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο ,με κατεστραμμένο το κεφάλαιο, τόσο στην υλική (μέσα παράγωγης ,υποδομές κτλ) όσο και την κοινωνική (εξαφάνιση επιχειρήσεων) διάσταση , εξαιτίας του πολέμου, αλλά και με έντονη την ανάγκη να μετατραπεί η οικονομία του πολέμου σε οικονομία της ειρήνης οι συνθήκες ήταν ιδανικές για ένα νέο και ισχυρό κύκλο οικονομικής ανάπτυξης. Η ομαλή και εύρυθμη λειτουργία του διεθνούς εμπορίου αποτελούσε απαραίτητη προϋπόθεση για να συμβεί αυτό. Οι ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο προσπαθούσαν να διασφαλίσουν το απαιτούμενο σταθερό περιβάλλον για το παγκόσμιο εμπόριο και την οικονομική ανάπτυξη και να οικοδομήσουν τη μεταπολεμική παγκόσμια οικονομική τάξη.

Οι βάσεις για τη δημιουργία του παρόντος παγκόσμιου οικονομικού, νομισματικού και εμπορικού συστήματος τέθηκαν το 1944 , στο Bretton Woods του New Hampshire με την ίδρυση των δυο υπερεθνικών φορέων, της Παγκόσμιας Τράπεζας και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου . Ένας τρίτος οργανισμός , ο Διεθνής Οργανισμός Εμπορίου (International Trade Organization – ITO) , που θα λειτουργούσε ως “ο τρίτος πυλώνας” , μονολοτι εξαγγέλθηκε , δεν συστάθηκε ποτέ. Αντ αυτού , το 1947 και ενώ ήταν σε εξέλιξη οι διαπραγματεύσεις για τη δημιουργία του , αποφασίστηκε η προετοιμασία μιας πολυμερούς συνθήκης που θα περιελάμβανε τις γενικές αρχές του εμπορίου , με το όνομα Γενική Συμφωνία για τους Δασμούς και το Εμπόριο (General Agreement on Tariffs and Trade – GATT).

Το 1948 , προσπαθώντας να θέσουν άμεσα σε ισχύ την GATT , χωρίς να δεσμεύονται από το αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων περί Ι.Τ.Ο. τα μέρη υπέγραψαν το Πρωτόκολλο Προσωρινής Εφαρμογής (Protocol of Provisional Application – PPA) με το οποίο αποφασίστηκε η προσωρινή εφαρμογή των διατάξεων της GATT από την 1^η Ιανουαρίου 1948 . Κάπως έτσι προέκυψε η κατά πολύ υποδεέστερη των αρχικών σχεδίων GATT ως μια προσωρινή μειοψηφική λήσχη , υπογεγραμμένη μόλις από είκοσι τρία κράτη που θα παρείχε το πλαίσιο εντός του

οποίου θα ήταν δυνατόν να πραγματοποιούνται εμπορικές διαπραγματεύσεις να προωθείται το ελεύθερο εμπόριο και να αρχίσουν να διορθώνονται τα μετρά προστατευτισμού που παρέμειναν σε ισχύ ήδη από το 1930.

Την ανάγκη αλλά και τη σπουδή για την ίδρυση της GATT , δικαιολογούσε , κατά τις καθιερωμένες περιγραφές , τόσο την επιθυμία για τη δημιουργία ενός θεσμού ο οποίος προωθώντας το παγκόσμιο εμπόριο , θα προωθούσε ταυτόχρονα ένα ορθολογικό παγκόσμιο οικονομικό σύστημα , όσο και οι φόβοι για επάνοδο του προστατευτισμού , που αποδιοργάνωσε την παγκόσμια οικονομία πριν το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο αλλά και οδήγησε σε αυτόν. Κατά τον Carchedi (Carchedi, 2001) , από την άλλη πλευρά, “χρειαζόταν ένας διεθνής οργανισμός που θα μπορούσε να αντιπροσωπεύει τα οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα των ΗΠΑ” και συγκεκριμένα τη φιλελευθεροποιήσει του εμπορίου α) στους τομείς στους οποίους οι ΗΠΑ ήταν περισσότερο ισχυρές και β) με εκείνα τα κράτη με τα όποια ήταν πολιτικά και κοινωνικά επωφελές για τις ΗΠΑ να κινηθούν με αυτόν τον τρόπο . Με άλλα λόγια χρειαζόταν ένα σύνολο εθνικών θεσμών να μεσολαβούν και να επιβάλλουν τα κυρίαρχα συμφέροντα των ισχυρότερων κεφαλαίων και δη αυτά των βορειοαμερικανικών , ευρωπαϊκών και ιαπωνικών πολυεθνικών , έναντι των λοιπών κοινωνικών εταίρων . Κατά τον Alan Freeman (1998) , πέρα από τη ρητορεία περί ελεύθερου εμπορίου , ο πραγματικός ρόλος της GATT δεν ήταν παρά “να ενσωματώσει τις αδέσμευτες χώρες και τις χώρες του πρώην ανατολικού συνασπισμού σε μια απεριόριστη αγορά για τα προϊόντα ενός επίλεκτου ομίλου ανεπτυγμένων χωρών , να καταργήσει την προστατευτική εθνική πολιτική των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών , υπέρ της καθιέρωσης θεσμικών εγγυήσεων για τη συστηματική ληλασία της αγοράς κάθε χώρας και να παράσχει στις επίλεκτες αυτές χώρες ασυλία από οποιαδήποτε απειλή ανταγωνισμού που ίσως προκύψει κατά αυτόν τον τρόπο”.

Η GATT σταδιακά μετατράπηκε σε de facto οργανισμό και το όνειρο του Διεθνούς Οργανισμού Εμπορίου εγκαταλείφτηκε προσωρινά . Η εξ αρχής ατελής οργανωτικά GATT , με τα “εκ γενετής κουσούρια” και την ασάφεια ως προς τις αρμοδιότητες ,το νομικό καθεστώς και την ικανότητα λήψης αποφάσεων , θα επέκειτο σε περαιτέρω βελτίωση , μέσα από σειρά διαπραγματευτικών γύρων .

Από την ίδρυση της GATT έως την μετατροπή της στο γνωστό μας Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου ή ΠΟΕ πραγματοποιήθηκαν 8 γύροι πολυμερών διαπραγματεύσεων . Παρά το περιορισμένο πεδίο δράσης της , η GATT θεωρήθηκε , από τους ιδρυτές και τα μέλη της , επιτυχημένο πείραμα , καθώς συνδέθηκε με διαρκείς μειώσεις δασμών και πολύ υψηλούς δείκτες ανάπτυξης του παγκόσμιου εμπορίου , κατά τις δεκαετίες '50 και '60 , περίπου 8% το χρόνο , κατά μέσο όρο . (Carchedi , 2001).

Οι οικονομικές υφέσεις έξαλλου της δεκαετίας του '70 και των αρχών του '80 και τα μέτρα προστατευτισμού που ελήφθησαν από τις κυβερνήσεις για να ανταπεξέλθουν , έπληξαν την αξιοπιστία και την αποτελεσματικότητα της GATT .

Πάνω από τέσσερις δεκαετίες μετά την ίδρυση της GATT , με την ολοκλήρωση του διαπραγματευτικού γύρου της Ουρουγουάης για τη Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (General Agreement on Tariffs and Trade – GATT) , που ξεκίνησε το 1986 στην Punta del Este και ολοκληρώθηκε το 1994 με την υπογραφή της Τελικής πράξης στο Μαράκες , σχηματίστηκε ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (World Trade Organization – W.T.O.) . Η υπογραφή της συμφωνίας για την ίδρυση του Π.Ο.Ε. συνέπεσε , προφανώς όχι τυχαία , με την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης , την αποσύνθεση του σοβιετικού μπλοκ , την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και την ανάδειξη των Η.Π.Α. , της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ιαπωνίας σε αναμφισβήτητες παγκόσμιες οικονομικές δυνάμεις που επιθυμούσαν να ανακατέψουν από την αρχή την τράπουλα του ελεύθερου εμπορίου .

Κατά την διάρκεια των διαπραγματεύσεων , τα μέρη έχοντας την πικρή εμπειρία της GATT , αναγνώρισαν την “ανάγκη για έναν υπερεθνικό οργανισμό με επαρκή αρμοδιότητα που θα μπορούσε να ρυθμίσει τη μαζική νέα συμφωνία”. Ο Π.Ο.Ε. σχεδιασμένος να αποκαταστήσει τα “κουσούρια” της GATT , προικίστηκε με εκτεταμένες νομοθετικές και εκτελεστικές αρμοδιότητες που σχετίζονται με το εμπόριο αλλά και με το εσωτερικό ιδιοκτησιακό , φορολογικό , χρηματοδοτικό καθεστώς των μελών του . Οι αποφάσεις του είναι νομικά δεσμευτικές για τα Κράτη – Μελή , τα οποία υποχρεούνται να τις ενσωματώσουν στο εθνικό τους δίκαιο.

Ο ΠΟΕ έμελλε να αναδυθεί γρήγορα στον τρίτο πυλώνα της μεταπολεμικής οικονομικής τάξης .Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου από 128 κράτη-μέλη το 2014 αριθμεί σήμερα επισήμως 164 μέλη, ενώ σειρά κρατών καταβάλουν ιδιαίτερες προσπάθειες για την πλήρη ένταξή τους και αποτελεί το μοναδικό παγκόσμιο οργανισμό που πραγματεύεται τη θέσπιση κανόνων εμπορίου μεταξύ των κρατών και παρέχει το θυμικό πλαίσιο για τις διαπραγματεύσεις εμπορικών συμφωνιών στα Αγαθά (General Agreement on Tariffs & Trade – GATT) , τις Υπηρεσίες (General Agreement on Trade in Services) , τα Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας (Trade Related Intellectual Property Rights – TRIPS) και τα Επενδυτικά Μετρά (Trade Related Investment Measures – TRIMS). Στα καθήκοντα του περιλαμβάνονται η διευκόλυνση της εφαρμογής , διαχειρίσεις και λειτουργίας των διαφόρων εμπορικών συμφωνιών , η παροχή ενός forum διαπραγματεύσεων για περαιτέρω μειώσεις ή και οριστική εξάλειψη των εμποδίων για το εμπόριο (δασμοί , ποσοστώσεις κλπ) ,η δημιουργία πλαισίου για τη διεξαγωγή των πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων , η θέσπιση κανόνων διεθνούς εμπορίου (π.χ. ρύθμιση πλαισίου για επιδοτήσεις , anti- dumping κανόνες κλπ) , η επίβλεψη για την εφαρμογή τους , η συνεργασία με άλλους διεθνείς οργανισμούς για τη διασφάλιση συνοχής κατά την εκπόνηση οικονομικών πολιτικών σε παγκόσμιο επίπεδο, η επίβλεψη των εθνικών εμπορικών πολιτικών των μελών του και η επίλυση διαφορών μεταξύ των Κρατών – Μελών του , μέσω του οργάνου επίλυσης των διαφορών. (Steven Husted , Michael Melvin ,2008, σελ 287)

Ο ΠΟΕ αντίθετα με την προγενέστερη GATT , σχεδιάστηκε να κατέχει «οργανωτική δομή ,νομική προσωπικότητα , αυτόνομο νομικό καθεστώς» , άλλα και

το Σώμα Επίλυσης Διαφορών , ένα σύστημα διακανονισμών διαιτησίας νομικά δεσμευτικών για τα κράτη – μέλη , που επιτρέπει σε μια χώρα να επιβάλλει τεράστιες οικονομικές κυρώσεις σε μια άλλη , στην περίπτωση που αποδειχθεί ότι παραβίασε κάποιον κανόνα του Π.Ο.Ε.

Αναλυτικότερα σε ότι αφορά την διάρθρωση του ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου είναι ένας φορέας με μεγάλο εύρος λειτουργιών και υποχρεώσεων. Αυτό έχει σαν συνέπεια η διοίκηση και η παρακολούθηση του να μην είναι απλή υπόθεση. Για τον λόγο αυτό η διοίκηση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου δεν είναι συγκεντρωμένη αλλά μοιρασμένη σε πολλά πρόσωπα τα οποία δεν δρουν ανεξέλεγκτα αλλά με βάση τους εσωτερικούς ελεγκτικούς μηχανισμούς που λαμβάνουν χώρα στον οργανισμό, όπως τις διάφορες επιτροπές. Πιο συγκεκριμένα τα όργανα του ΠΟΕ είναι τα εξής:

- **ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ**: Είναι το ανώτατο όργανο του Π.Ο.Ε. που είναι υπεύθυνο για την ομαλή λειτουργία του οργανισμού. Μπορεί να λαμβάνει πολιτικές αποφάσεις και προβλέπεται ότι θα συμβάλλει στην ακόμα πιο ομαλή λειτουργία του οργανισμού. Συνέρχεται κάθε διετία και έχει αρμοδιότητα για όλα τα θέματα που προκύπτουν στα πλαίσια του Π.Ο.Ε.
- **ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**: Ασχολείται με τα τρέχοντα θέματα του Π.Ο.Ε. Συμμετέχει στις αρμοδιότητες του Οργανισμού Επίλυσης των Διαφορών και επιθεωρεί τις εμπορικές πολιτικές όλων των κρατών-μελών. Αποτελείται από τους μόνιμους αντιπροσώπους των κρατών-μελών. Κάτω απ' την καθοδήγησή του λειτουργούν τρία ειδικά Συμβούλια: το Συμβούλιο Εμπορίου Υπηρεσιών, το Συμβούλιο Εμπορίου Αγαθών και το Συμβούλιο σχετικά με τα Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας συνδεδεμένα με το εμπόριο. Υπάρχουν ξεχωριστές επιτροπές που ασχολούνται κυρίως με τα συμφέροντα των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών (Επιτροπή Εμπορίου και Ανάπτυξης).
- **ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΠΛΗΡΩΜΩΝ**: Η επιτροπή παρακολουθεί τους εμπορικούς περιορισμούς που επιβάλλουν τα κράτη- μέλη προς αποκατάσταση του ισοζυγίου πληρωμών τους και διεξάγει διαβουλεύσεις μαζί τους για τα περιοριστικά μέτρα.
- **ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΑΓΑΘΩΝ**: που ασχολείται με θέματα όπως τις επιδοτήσεις, το anti-damping, τα τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο, τη πρόσβαση στην αγορά, τις επενδύσεις, τις άδειες εισαγωγών. 7 Παρόμοια, υπάρχουν οι Επιτροπές που ασχολούνται με θέματα που σχετίζονται με τις GATS και TRIPS.
- **ΟΡΓΑΝΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ**: Το οποίο εκδίδει τους διαδικαστικούς κανόνες.
- **ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ**: Το οποίο εκδίδει τους κανόνες για την επίλυση των διαφορών μεταξύ των κρατών-μελών.

Συνεπώς ο ΠΟΕ λαμβάνει τις αποφάσεις του με συναίνεση. Η επιθυμία μιας χώρας να εμποδίσει τη συναίνεση , μπορεί να έχει πολιτικό κόστος , το οποίο συνήθως οι χαμηλού εισοδήματος χώρες δεν μπορούν να επωμιστούν . Στην περίπτωση που

είναι αδύνατον να επιτευχθεί συναίνεση , οι αποφάσεις λαμβάνονται κατά πλειοψηφία και κάθε μέλος του ΠΟΕ διαθέτει μια ψήφο. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα , η οποία αποτελεί πλήρες μέλος του ΠΟΕ , διαθέτει αριθμό ψήφων ίσο προς τον αριθμό των κρατών μελών αυτής που είναι μέλη του ΠΟΕ. Ο νεοσυσταθείς ΠΟΕ όπως και η προγενέστερη GATT , υπήρξαν υπέρμαχοι του παγκόσμιου ελεύθερου εμπορίου , το οποίο υποστήριξαν ότι συνεπάγεται με οφέλη για όλα τα εμπλεκόμενα στις εμπορικές σχέσεις μέρη . Έτσι στους πρωταρχικούς σκοπούς του ΠΟΕ περιλαμβάνονται η φιλελευθεροποίηση του εμπορίου και η κατά το δυνατόν διασφάλιση ομαλότερων εμπορικών ροών μεταξύ των Κρατών-Μελών χωρίς φραγμούς , περιορισμούς και εμπορικά εμπόδια ενώ οι επιμέρους στόχοι που έχουν θέσει τα μέλη του , επικεντρώνονται στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου , την επίτευξη πλήρους απασχόλησης , τη συνεχή αύξηση του επιπέδου του πραγματικού εισοδήματος και της πραγματικής ζήτησης, την αύξηση της παραγωγής και του εμπορίου προϊόντων και υπηρεσιών , την αειφόρο ανάπτυξη και προστασία του περιβάλλοντος , τη συνειδητοποίηση των αναγκών των αναπτυσσομένων χώρων. Μια γρήγορη μάτια στο παγκόσμιο γίνεσθαι βεβαία κάνει δυσάρεστα αισθητή την ειρωνεία όσων έθεσαν τους στόχους και την αφέλεια όσων τους πίστεψαν .Τα υποτιθέμενα οφέλη μπορεί να προέκυπταν από τις διεθνείς θεωρητικές αναλύσεις των εμπορικών φραγμών , παρέβλεπαν όμως τον πραγματικό κόσμο με τις ασυμμετρίες δυνάμεων , τις ανισότητες , τις διαφορετικές καταβολές, οι κουλτούρες των λαών , τις συμμαχίες και τις αντιπαλότητες.

Το πολυμερές παγκόσμιο σύστημα εμπορίου που πρόεκυψε, ιδρύθηκε και αναπτύχθηκε από ένα σχετικά μικρό γκρουπ χώρων του Βορρά με κοινά χαρακτηριστικά. Οι οραματιστές και ιδρυτές του ΠΟΕ ήταν επί το πλείστον κράτη με ανεπτυγμένες βιομηχανικές οικονομίες , πλούσια ,καθαροί εισαγωγείς πρώτων υλών και καθαροί εξαγωγείς μεταποιημένων αγαθών . μονολοτι αργότερα επεκτάθηκε και σε άλλες χώρες, συμπεριλαμβάνοντας και το λεγόμενο Τρίτο Κόσμο , οι βάσεις είχαν ήδη τεθεί για να καθοριστεί ποιος θα μπορούσε να συμμετέχει στις αποφάσεις , πως τα λαμβάνονταν αυτές , πως θα καθοριζόταν η ατζέντα , τι θα θεωρούνταν ως άξιο προστασίας (π.χ. η πνευματική ιδιοκτησία) και τι ελευθέρα οικειοποίησιμο (π.χ. οι φυσικοί πόροι του Τρίτου Κόσμου).

Μολονότι παρουσιάστηκε σαν απλή συνέχιση της προϋπάρχουσας GATT , ο ΠΟΕ εισήγαγε θεμελιώδεις αλλαγές στην οργάνωση του παγκοσμίου εμπορίου , αποτελώντας ένα “ισχυρό εργαλείο για την αναδιάρθρωση της παγκόσμιας αγοράς προς το εμπορικό και χρηματιστικό συμφέρον των κυριάρχων δυνάμεων , με κύριο στόχο τη διατήρηση της υπεροχής της οικονομίας των ΗΠΑ”.

Ένας από τους βασικούς άξονες της ριζικά νέας ημερησίας διάταξης για το παγκόσμιο εμπόριο , που κόμισε ο ΠΟΕ στο παγκόσμιο οικονομικό γίνεσθαι , ήταν και η θέσπιση μιας νέας εμπορικής κατηγορίας Δικαιωμάτων Πνευματικής Ιδιοκτησίας με αποφασιστική σημασία (Intellectual Property Rights –IP), που για πρώτη φορά εισάγονταν στο εμπορικό σύστημα . Έως τότε , η πνευματική ιδιοκτησία δεν ρυθμιζόταν ενδελεχώς σε διεθνές επίπεδο και προστατευόταν μερικώς μόνο από το

World Intellectual Property Organization (WIPO) , κυρίως βάσει των συμβάσεων των Παρισίων και της Βέρνης . Τα μεγάλα περιθώρια που διατηρούσε ο εθνικός νομοθέτης στον τομέα της πνευματικής ιδιοκτησίας , αποτυπώνονται και στις αποκλίσεις που παρουσίαζαν οι εγχώριες νομοθεσίες στο θέμα της προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας. Για παράδειγμα αλλά κράτη παρείχαν το δικαίωμα κατοχύρωσης φαρμακευτικών πατέντων , ενώ αλλά όχι , σε αλλά μπορούσαν να κατοχυρωθούν μόνο οι διαδικασίες ενώ σε κάποια και τα προϊόντα υπήρχε διαφορετική χρονική διάρκεια της παρεχομένης προστασίας κλπ.

Ο Alan Freeman (σχολιάζοντας τη νέα κατηγορία δικαιωμάτων , αναφέρει ότι «ο ΠΟΕ μετέτρεψε κάτι που ήταν προηγούμενως συνολικό κτήμα της ανθρωπότητας , τη συλλογικά , ιστορικά και ελευθέρα ανεπτυγμένη γνώση του εαυτού της και τη φύσης , σε ιδιωτική και εμπορεύσιμη δύναμη παράγωγης» .(Alan Freeman,1998)

2.2 ΟΙ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΤΙΚΟΙ ΓΥΡΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΙΑΣΚΕΨΕΙΣ ΤΟΥ ΠΟΕ

Η Κοινότητα, αμέσως μετά τη σύστασή της, συμμετέχει με πλήρη δικαιώματα και υποχρεώσεις στην GATT, εκπροσωπεί τα κράτη μέλη και διαπραγματεύεται για λογαριασμό τους σε διαπραγματευτικούς γύρους. Η αρχή έγινε στον γύρο της Γενεύης (1947) όπου και υιοθετήθηκε η GATT. Στη συνέχεια ακλούθησε ο γύρος στο Annecy της Γαλλίας (1949), ο γύρος στην Torquay της Αγγλίας(1951) όπου είχαν ως αποτέλεσμα την μείωση των δασμών. Ο γύρος Dillon¹ (1960 –1961) είχε ως αποτέλεσμα τη γραμμική μείωση των δασμών κατά 20 %. Ο γύρος Kennedy (1964 – 1967) είχε ως συνέπεια μία περαιτέρω γραμμική μείωση των δασμών, κατά 50 %, για τα βιομηχανικά προϊόντα και περιορισμένες παραχωρήσεις για τα γεωργικά. Ο γύρος Tokyo (1973 – 1979) οδήγησε σε νέα μείωση των δασμών, με ταυτόχρονη προσπάθεια για εναρμόνιση των δασμολογικών δομών, δηλαδή για μεγαλύτερη μείωση των υψηλών δασμών. (Μαραβεγιάς , 1995, σελ. 533-534)

Όπως έδειξε η μέχρι τώρα εμπειρία όλα τα βασικά άλματα του συστήματος επετεύχθησαν στο πλαίσιο διαπραγματευτικών γύρων. Παρατηρείται ότι ο χρόνος διεξαγωγής τους έχει επιμηκυνθεί σημαντικά. Αυτό οφείλεται κυρίως στην αύξηση του αριθμού των μελών του καθώς και στα θέματα διαπραγμάτευσης. Για παράδειγμα μέχρι και το γύρο του Κέννεντυ οι διαπραγματεύσεις διεξάγονταν μεταξύ μιας μικρής ομάδας ανεπτυγμένων χώρων και αφορούσε σχεδόν αποκλειστικά στο ζήτημα της μείωσης των δασμών μέσα από αμοιβαίες παραχωρήσεις. Το αποτέλεσμα ίσχυε αυτομάτως στη βάση της αρχής του μάλλον ευνοούμενου κράτους και στα συμβαλλόμενα μέρη τα οποία δεν συμμετείχαν ενεργά στις διαπραγματεύσεις και βεβαίως δεν προσέφεραν καταλόγους με δασμολογικές μειώσεις . Η κατάσταση άλλαξε κατά το γύρο του Τόκιο ο οποίος διήρκεσε έξι έτη . Και αυτό επειδή για πρώτη φορά στις διαπραγματεύσεις συμπεριλήφθησαν πολύπλοκα θέματα (π.χ. τεχνικές προδιαγραφές, διοικητικές πρακτικές , κρατικές αγορές και συμβάσεις, κρατικές ενισχύσεις , αντινταμπινγκ) τα οποία άνηκαν στα κλασσικά μέτρα της εξωτερικής εμπορικής πολιτικής, αλλά σε τομείς της εσωτερικής οικονομικής πολιτικής. Η οποία

πολυμερής θεσμική ρύθμιση των θεμάτων αυτών θα οδηγούσε σε μείωση της οικονομικοπολιτικής ανεξαρτησίας των συμβαλλόμενων κρατών. Αυτός ήταν και ένας βασικός λόγος που πολλές χώρες δεν υπέγραψαν τις επί μέρους συμφωνίες . Επιπροσθέτως , οι δεσμεύσεις σε σημαντικά πεδία της εσωτερικής οικονομικής πολιτικής ίσχυαν μόνο για τα συμβαλλόμενα μέρη κατά παράβαση της αρχής της αυτόματης και άνευ όρων εφαρμογής της ρήτρας του μάλλον ευνοούμενου κράτους, Έτσι , ο γύρος αυτός οδήγησε σε έναν κατακερματισμό του διεθνούς εμπορικού συστήματος.

Ο γύρος της Ουρουγουάης διήρκησε επτά έτη λόγω της μεγάλης αύξησης των συμμετεχουσών χώρων , αλλά και λόγω της νέας διεύρυνσης των θεμάτων (π.χ. αγροτικά, διεθνές εμπόριο υπηρεσιών , προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, διεθνείς επενδύσεις). Επίσης για πρώτη φορά οι διαπραγματεύσεις δεν διεξήχθησαν μεταξύ μιας μικρής ομάδας ανεπτυγμένων χωρών (π.χ. ΗΠΑ , ΕΕ , Ιαπωνία , Καναδάς , Αυστραλία , Ελβετία). Λόγο της υφής ορισμένων θεμάτων οι διαπραγματεύσεις διεξάγονταν μεταξύ του Βορρά και του αναπτυσσόμενου Νότου. Για παράδειγμα οι χώρες του Νότου είχαν ως βασικό αίτημα το άνοιγμα των αγορών του Βορρά για τα βασικά εξαγωγίμα προϊόντα τους , όπως τα αγροτικά και τα κλωστοϋφαντουργικά , ενώ οι χώρες του Βορρά είχαν ως βασικό αίτημα την προστασία των δικαιωμάτων βιομηχανικής , εμπορικής και πνευματικής ιδιοκτησίας των επιχειρήσεων τους από τις χώρες του Νότου (Breuss, 2008).

Αυτές οι σημαντικές αλλαγές στη διαδικασία των διαπραγματεύσεων οδήγησε στο λεγόμενο «single package approach» , που σήμαινε ότι όλες οι συμφωνίες του γύρου (με εξαίρεση τη συμφωνία για τις κρατικές αγορές, καθώς και τις ειδικές συμφωνίες για το βόειο κρέας , τα γαλακτοκομικά και τα πολιτικά αεροσκάφη) έπρεπε να υπογραφούν από όλες τις χώρες μελή του νέου οργανισμού, ώστε να μειωθεί στο ελάχιστο η «GATT a la carte».

Η πρώτη υπουργική διάσκεψη του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου έλαβε χώρα στη Σιγκαπούρη από τις 9 έως τις 13 Δεκεμβρίου . Με την ευκαιρία της πρώτης υπουργικής διάσκεψης του Παγκοσμίου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) συγκεντρώθηκε στη Σιγκαπούρη σχεδόν το τότε σύνολο των 125 χωρών μελών του Οργανισμού. Στις διαπραγματεύσεις η Κοινότητα εκπροσωπείτο από τον αντιπρόεδρο της Επιτροπής sir Λιόν Μπριτάν. Παρόντες ήταν επίσης στη Σιγκαπούρη οι υπουργοί των 15 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο πρωθυπουργός της Ιρλανδίας και πρόεδρος του Συμβουλίου κ. Τζ. Μπρουτόν.

Η εν λόγω διάσκεψη ολοκληρώθηκε, αφενός, με την έκδοση , κατά την τελευταία σύνοδο , στις 13 Δεκεμβρίου της υπουργικής δήλωσης της Σιγκαπούρης και αφετέρου, με τη σύναψη ad referendum από 13 χώρες συμφωνίας υπό όρους για την κατάργηση των δασμολογικών φραγμών όσον αφορά τα προϊόντα που υπάγονται στην τεχνολογία πληροφοριών.

Η υπουργική δήλωση της Σιγκαπούρης αποσκοπεί κυρίως στην ενίσχυση του ρόλου του ΠΟΕ τόσο ως φόρουμ διαπραγματεύσεων για την προώθηση της διαρκούς ελευθέρωσης του παγκόσμιου εμπορίου και στη διασφάλιση της εκπλήρωσης των υποχρεώσεων που ελήφθησαν στο πλαίσιο του Γύρου της Ουρουγουάης. Ακόμη στη δήλωση επαναβεβαιώνεται η πολιτική βούληση για την επίτευξη πολυμερών συμφωνιών χωρίς διακρίσεις στους τομείς των βασικών τηλεπικοινωνιών υπηρεσιών και των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, καθώς και, μέχρι το έτος 2000, στον τομέα των θαλασσίων μεταφορών. Τέλος, καθορίζει το πρόγραμμα εργασίας του ΠΟΕ, το οποίο θα πρέπει να εφαρμοστεί μέχρι τη δεύτερη υπουργική διάσκεψη, που προβλέπεται να διεξήχθη το 1998.

Σχεδόν αμέσως μετά το γύρο της Ουρουγουάης το 1996 στην υπουργική διάσκεψη της Σιγκαπούρης τα κράτη μέλη του ΠΟΕ έθεσαν ως στόχο την έναρξη του «εμπορικού γύρου της χιλιετίας» και τη διαμόρφωση της νέας διεθνούς εμπορικής αρχιτεκτονικής. Μετά την αποτυχημένη προσπάθεια στο Seattle το 1999 λόγω ασυμφωνίας μεταξύ των κρατών μελών του ΠΟΕ ξεκίνησαν στην Ντόχα το Νοέμβριο του 2001 οι νέες διαπραγματεύσεις. Τα κράτη μέλη συμφωνήσαν οι διαπραγματεύσεις να κλείσουν την 1.1.2005 με συνολική αποδοχή των αποτελεσμάτων μετά από μια ενδιάμεση υπουργική διάσκεψη στο Cancun του Μέξικο το φθινόπωρο του 2003, να εγκαινιασθεί ένα γύρος εμπορικών συνομιλιών με απώτερο σκοπό τη διεύρυνση των αγορών ώστε να ωφεληθεί η ανάπτυξη και να μειωθεί η φτώχεια στον καταχρεωμένο αναπτυσσόμενο κόσμο, άρχισε ο 'Γύρος της Ντόχα' με την υποβολή προτάσεων των κρατών από το 2000. (Ρουμελιωτης, 2009, 241)

Οι στόχοι ήταν να μειωθούν περαιτέρω οι δασμοί, να εξαλειφθούν τα μη-δασμολογικά εμπόδια. Επίσης, να αντιστραφούν τα προστατευτικά μέτρα τουλάχιστον στα επίπεδα του 1994 (ίδρυση του ΠΟΕ) και να δοθεί μεγαλύτερη ευκαιρία στις αναπτυσσόμενες χώρες, όπως με πρωτοβουλία της ΕΕ, τονίστηκε στη Διυπουργική Δήλωση.

Υπήρξαν όμως, αρκετές διαφωνίες που εντοπίστηκαν κυρίως στη Γεωργία, στον τρόπο υπολογισμού της μείωσης των δασμών (πρόσβαση στην αγορά) και της εγχώριας υποστήριξης (επιδοτήσεις παραγωγής), πνευματικά δικαιώματα (TRIPS) κι Υπηρεσίες (όπως στην εκπαίδευση, στον τουρισμό, τις τηλεπικοινωνίες, το λογισμικό, τις νομικές, οικονομοτεχνικές, ασφαλιστικές, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες κ.α.).

Υπήρξαν αντιτιθέμενες επιδιώξεις και συμφέροντα, καθώς, οι πλούσιες βιομηχανικές χώρες ενδιαφέρονταν να προωθήσουν τον τομέα των υπηρεσιών τους, που ανακεφαλαιώνει την πρόοδο της τεχνολογίας τους και να του προσφέρουν διέξοδο σε νέες αγορές, ενώ οι φτωχές χώρες, με χαμηλότερο επίπεδο ανθρώπινου και κοινωνικού κεφαλαίου, να αναπτύξουν τους φυσικούς τους πόρους και ιδιαίτερα τη γεωργία τους, προσδοκώντας ν' απορροφήσουν την ανεργία και ν' ανελιχθούν προς τη βιομηχανοποίηση. Εξάλλου, οι αναπτυσσόμενες χώρες δεν διέθεταν τα μέσα να προσφέρουν αγροτικές επιδοτήσεις στο εσωτερικό τους. Αντίθετα τα αγροτικά τους

προϊόντα, θα ήσαν πιο ανταγωνιστικά στην τιμή από τα αντίστοιχα των ανεπτυγμένων χωρών . Μέσω αυτής της διαδικασίας αναμενόταν η μείωση της φτώχειας.

Η 10η Υπουργική Διάσκεψη των 162 μελών του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου πραγματοποιήθηκε στο Ναϊρόμπι από 15-18 Δεκεμβρίου 2015 και είναι η πρώτη Διάσκεψη του Οργανισμού που πραγματοποιήθηκε σε κράτος-μέλος της Αφρικής. Για το λόγο αυτό και χαιρετίστηκε ως ιδιαίτερα σημαντική Διάσκεψη από τα 34 Λιγότερο Αναπτυγμένα κράτη-μέλη του Οργανισμού, τα οποία προσδοκούν να διευκολυνθεί περαιτέρω η εισδοχή νέων μελών από χώρες με μη αναπτυγμένες οικονομίες. Καθώς η λήψη αποφάσεων στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου απαιτεί ομοφωνία, αναμένουν να αυξηθεί η διαπραγματευτική δύναμη των κρατών-μελών με Λιγότερο και Μη Αναπτυγμένες οικονομίες, να αποκτήσουν μεγαλύτερα οφέλη σε προϊόντα ιδιαίτερου ενδιαφέροντός τους καθώς και αποφασιστικότερο ρόλο στις διεθνείς και περιφερειακές εμπορικές συμφωνίες. (Breuss, 2008)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (GATS – GENERAL AGREEMENT ON TRADE IN SERVICES)

Το εμπόριο υπηρεσιών αντιπροσωπεύει σήμερα περισσότερο από το 20% του παγκοσμίου εμπορίου , ενώ ο ρυθμός ανάπτυξης του κατά την περίοδο 1980-1992 ξεπέρασε κατά τουλάχιστον 56% τον αντίστοιχο του εμπορίου αγαθών (κατά την περίοδο 1990-1994 αναπτύχθηκε ετησίως κατά 7%) , αναμένεται δε εντός της επομένης δεκαετίας να επεκταθεί ταχύτατα, υποσκελίζοντας , κατά ορισμένους , το εμπόριο αγαθών. Και αυτό διότι πολλές αναπτυσσόμενες χώρες εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τους εισαγωγές υπηρεσιών, ενώ η παραγωγικότητα των βιομηχανιών είναι πλέον στενά συνδεδεμένη με την ευχερή διαθεσιμότητα , σε εύλογο κόστος , χρηματοδοτικών υπηρεσιών , υπηρεσιών Η/Υ , πληροφόρησης κ.α..

Το εμπόριο υπηρεσιών παρουσιάζει , σε σχέση με το εμπόριο αγαθών , ορισμένες χαρακτηριστικές διαφορές. Στον κύριο όγκο συναλλαγών σε υπηρεσίες δεν είναι δυνατός ο διαχωρισμός μεταξύ χρόνου και τόπου κατανάλωσης , απαιτείται δε εγγύτητα μεταξύ του παρέχοντος τις υπηρεσίες και του καταναλωτή τους. Επίσης σε αντίθεση με τις διεθνείς συναλλαγές σε αγαθά, που συνεπάγονται τη φυσική μετακίνηση των εμπορευμάτων από τα σύνορα μιας χώρας, οι υπηρεσίες παρέχονται διεθνώς με βάση ένα ή συνδυασμό περισσότερων από τους εξής τρόπους: τη διαμεθοριακή διακίνηση των προϊόντων υπηρεσιών (π.χ. τηλεπικοινωνιακή μεταφορά χρημάτων μέσω τραπεζών), την κατανάλωση στο εξωτερικό με τη μετακίνηση των καταναλωτών προς την χώρα διάθεσης των υπηρεσιών(π.χ. τουρίστες ,σπουδαστές), την εγκαθίδρυση εμπορικής παρουσίας στη χώρα όπου πρόκειται να παρασχεθεί η υπηρεσία (πχ ίδρυση υποκαταστήματος ή θυγατρικής εταιρείας) και την προσωρινή μετακίνηση και παρουσία φυσικών πρόσωπων-επαγγελματιών σε άλλη χώρα για την παροχή των υπηρεσιών τους. (Φατουρος & Στεφανου, 1995, σελ. 21-22)

Στόχοι και δομή της GATS

Η GATS είναι μια διακυβερνητική συμφωνία που καθιερώνει ένα πολυμερές πλαίσιο αρχών και κανόνων για το εμπόριο υπηρεσιών, με στόχο την επέκταση του υπό συνθήκες διαφάνειας και προοδευτικής απελευθέρωσης, ώστε να αποτελέσει μέσω προαγωγής της οικονομικής ανάπτυξης όλων των εμπορικών εταίρων και των αναπτυσσομένων χώρων. Για την επίτευξη αυτού του στόχου απαιτείται από τα κράτη-μέλη να αναλάβουν, μέσω διαπραγματεύσεων, δεσμεύσεις για την τροποποίηση της εθνικής νομοθεσίας προκειμένου να έρθουν βαθμιαία οι περιορισμοί όσον αφορά τα εισαγόμενα προϊόντα υπηρεσιών και τους παρέχοντας αυτά. Και αυτό διότι, σε αντίθεση με το εμπόριο αγαθών που προστατεύεται κατά γενικό κανόνα με την επιβολή δασμών και ποσοτικών περιορισμών, το βασικό μέσω προστασίας των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών είναι οι εσωτερικοί κανονισμοί που ρυθμίζουν την εγκατάσταση και λειτουργία τους σε μια χώρα.

Η GATS είναι η πρώτη εκτελεστή διεθνής συμφωνία που καλύπτει το εμπόριο και τις επενδύσεις στον τομέα των υπηρεσιών. Εφαρμόζεται σε κρατικά μετρά που επηρεάζουν τις υπηρεσίες οι οποίες παρέχονται σε εμπορική βάση και καλύπτει τόσο τις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα όσο και τις εταιρείες που ανήκουν ή ελέγχονται από τα κράτη, αν παρέχουν τέτοιες υπηρεσίες, ενώ δεν συμπεριλαμβάνει την παροχή υπηρεσιών από κρατικούς φορείς για δική τους χρήση, διότι αυτή καλύπτεται από τα διατάξεις της Συμφωνίας για τις Κρατικές Προμήθειες. Το κείμενο της GATS είναι αρκετά περίπλοκο και περιλαμβάνει:

- ✓ **το βασικό πλαίσιο** γενικών κανόνων και αρχών που εφαρμόζονται σε μετρά που επηρεάζουν το εμπόριο σε όλους τους τομείς υπηρεσιών (όπως για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες) και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της συμφωνίας. Αξίζει να αναφερθεί ότι τα Μελή που ανήκουν σε μια ειδική συμφωνία (EIA = Economic Intergration Agreement), ή σε ομάδα κρατών (πχ Ευρωπαϊκή Ένωση) , που απελευθερώνει το καθεστώς εμπορίου υπηρεσιών περισσότερο από την GATS ,δεν υποχρεούνται να επεκτείνουν την προνομιακή αυτή μεταχείριση και στα υπόλοιπα συμβαλλόμενα μέρη της GATS . Η διάταξη αυτή είναι εξαιρετικά σημαντική για τα πιστωτικά ιδρύματα των χωρών της ΕΕ.
- ✓ **τις ειδικές δεσμεύσεις** κάθε Μέλους (εκτός από την περίπτωση της ΕΕ όπου ένα παράρτημα καλύπτει την κοινότητα και τα κράτη – μέλη της) που περιλαμβάνονται σε πολύπλοκους επιμέρους εθνικούς πίνακες για την απελευθέρωση του εμπορίου υπηρεσιών ανά χωρά. Η έκταση και οι οροί βάσει των οποίων οι βασικές αρχές της GATS εφαρμόζονται στους επιμέρους τομείς υπηρεσιών κάθε χώρας , μπορούν να εκτιμηθούν μόνο με την προσφυγή στον πίνακα της χώρας αυτής στο κανονιστικό πλαίσιο καθώς και στους περιορισμούς(οριζόντιους ή ειδικούς) των δεσμεύσεων , αν υπάρχουν. Όσο αφορά της υποχρεώσεις που ανέλαβε η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη – μέλη της στο σχετικό κατάλογο αυτές αντιπροσωπεύουν standstill, δηλαδή υποχρέωση για τη χειροτέρευση του παρόντος βαθμού απελευθέρωσης στα υπηρεσίες. (Φατούρος & Στεφανου, 1995, σελ. 24-26)

Επιπλέον στόχος της Συμφωνίας της GATS είναι να "απελευθερωθεί" το διεθνές εμπόριο υπηρεσιών (άυλων αγαθών) μέσα από την κατάργηση όσο το δυνατόν περισσότερων περιορισμών και εμποδίων που μπορεί να παρεμβάλλονται στην πρόσβαση στην αγορά μιας χώρας-μέλους από υπερεθνικές επιχειρήσεις και ξένους παροχής υπηρεσιών. Ο ΠΟΕ διαπιστώνει ότι η εκπαίδευση ανοίγει μια τεράστια αγορά στο διεθνές εμπόριο. Σημειωτέον ότι αναφερόμαστε στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, εφόσον οι δυο πρώτες βαθμίδες της εκπαίδευσης θεωρούνται γενικά θεμελιώδες δικαίωμα των πολιτών, παρέχονται συνήθως από τον δημόσιο τομέα, άρα "θεωρητικά" είναι εκτός της Συμφωνίας. Το 1995 το διεθνές εμπόριο στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν 27 δισ. δολάρια, με πρώτες στην εξαγωγή εκπαίδευσης, κατά τον ΠΟΕ, τις ΗΠΑ, όπου το 1997 η "εξαγωγή" εκπαιδευτικών υπηρεσιών ανήλθε σε 8,5 δισ. δολάρια (5ος σε μέγεθος τομέας εξαγωγής), την Αυστραλία και την Βρετανία, ενώ το 1996 το 58% των εξαγωγών εκπαιδευτικών υπηρεσιών κατευθύνθηκαν προς την

Ιαπωνία, Κίνα, Ταϊβάν, Μαλαισία, Ινδία και άλλες ασιατικές χώρες. Παρόλο που γενικά η εκπαίδευση είναι ο λιγότερο "απελευθερωμένος" τομέας, (στην τρέχουσα GATS 23 χώρες έχουν δεσμεύσει μερικούς τομείς της εκπαίδευσης τους, και μόνον 10 την ερευνά τους) η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση είναι η πλέον εμπορεύσιμη υπηρεσία, με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση να αναπτύσσεται αλματωδώς. (Βελισσαρίου Σ. ,2005)

Η GATS λειτουργεί στη βάση τριών αρχών:

- ✓ **Της πλήρους προσβασιμότητας στην αγορά:** Δεν υπάρχει περιορισμός στον αριθμό των παρεχόντων υπηρεσίες, ενώ όλα τα μέλη του ΠΟΕ έχουν πρόσβαση στην εσωτερική αγορά μιας χώρας-μέλους. [Μερικά από τα εμπόδια στη διεθνή αγορά εκπαίδευσης είναι η εθνική νομοθεσία (η μη αναγνώριση τίτλων από την αλλοδαπή ή τίτλων σπουδών που παρέχονται από παραρτήματα ξένων ιδρυμάτων), οι βίζες για τους φοιτητές και καθηγητές κ.λπ.]. Η Συμφωνία καλύπτει όλες τις υπηρεσίες εκτός από αυτές που "παρέχονται από την κυβερνητική αρχή" (δηλαδή τις δημόσιες υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης και της εκπαίδευσης). Το άρθρο 1.3 b. και c. της Συμφωνίας εξαιρεί τις παραπάνω υπηρεσίες εφόσον "δεν παρέχονται ούτε σε εμπορική βάση ούτε σε ανταγωνισμό με άλλους παρέχοντες υπηρεσίες". [Πρώτο σημαντικό πρόβλημα]: Ο παραπάνω ορισμός του τι σημαίνει "δημόσια υπηρεσία" έχει υπάρξει αντικείμενο διαφωνιών και αμφισβητήσεων από την αρχή. Είναι επίσης εξαιρετικά ασαφές το τι σημαίνει "εξαίρεση" αυτών των υπηρεσιών. Για παράδειγμα, είναι ελάχιστα ή ανύπαρκτα τα κράτη που διαθέτουν ένα αμιγώς δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα, άρα υπάρχει μια γκρίζα ζώνη στην GATS όσον αφορά τις δημόσιες υπηρεσίες και ιδιαίτερα το τι συνιστά ανταγωνισμό μεταξύ δημοσίων και ιδιωτικών φορέων που παρέχουν εκπαιδευτικές υπηρεσίες. Σε αυτήν την περίπτωση πως θα ορίζαμε τα δημόσια πανεπιστήμια που έχουν δίδακτρα;
- ✓ **Την εξάλειψη των θετικών διακρίσεων υπέρ των φορέων παρεχόντων υπηρεσίες.** Όλοι οι παρέχοντες απολαμβάνουν των ίδιων προνομίων με τους εθνικούς, δηλαδή έχουν τα ίδια νομικά και οικονομικά δικαιώματα. Επομένως, οι δημόσιες παροχές προς την εκπαίδευση θεωρούνται ότι διαστρεβλώνουν τον εμπορικό ανταγωνισμό, και, εφόσον θεωρούνται ότι προκαλούν αθέμιτο ανταγωνισμό, μακροπρόθεσμα μπορούν να απειλούν τις κρατικές χρηματοδοτήσεις στα πανεπιστήμια.

Οποιαδήποτε παραχώρηση γίνεται σε ένα κράτος-μέλος επεκτείνεται και σε όλα τα μέλη της Συμφωνίας. Ένα κράτος βεβαίως μπορεί να ζητήσει μερικές εξαιρέσεις, π.χ. να επιλέξει μερικές μόνον υπηρεσίες ή να καθορίσει αυτό τον βαθμό της "απελευθέρωσής" τους. Αυτό, όμως, έχει αποδειχθεί εξαιρετικά προβληματικό, διότι κατοχυρώνει μόνον τις εξαιρέσεις που έχουν ήδη συμφωνηθεί, αλλά δεν καλύπτει νέες. Στην τελευταία περίπτωση το κράτος-μέλος υποχρεώνεται να πληρώνει αποζημίωση.

[Δεύτερο σημαντικό πρόβλημα]: Η ακύρωση της εθνικής κυριαρχίας εφόσον οι κανονισμοί της GATS είναι δεσμευτικοί από νομική άποψη και υπερισχύουν του

εθνικού δικαίου. Οι διαφορές μεταξύ των μελών επιλύονται από ειδική επιτροπή του ΠΟΕ (από νομικούς και τεχνοκράτες). Εάν κριθεί ότι ένα μέλος παραβιάζει την ελευθερία του ανταγωνισμού καλείται ή να προσαρμόσει την εθνική του νομοθεσία στις διατάξεις της GATS ή να πληρώσει αποζημίωση.

Τέσσερις είναι οι βασικές μορφές υπηρεσιών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση:

1. Η διασυνοριακή πρόσφορα υπηρεσίας από το έδαφος μιας χώρας σε μια άλλη χώρα. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση (π.χ. τηλεδιασκέψεις, βιντεοδιασκέψεις, προγράμματα για μικροϋπολογιστές, CD-ROM, Internet) είναι η πλέον προσοδοφόρα υπηρεσία.
2. Η κατανάλωση στο εξωτερικό από πολίτες μιας χώρας στο έδαφος μιας άλλης (π.χ. οι σπουδές φοιτητών στο εξωτερικό).
3. Η εμπορική παρουσία του παρέχοντος υπηρεσίες από μια χώρα στο έδαφος μιας άλλης η οποία παρέχει στον ξένο επιχειρηματία τη δυνατότητα να προσφέρει μια υπηρεσία στο έδαφός της (π.χ. η "μεταφύτευση" εκπαιδευτικών ιδρυμάτων μέσω δικαιιοπάροχης, branching).
4. Η κινητικότητα φυσικών προσώπων (π.χ. όταν καθηγητής από μια χώρα διδάσκει σε μια άλλη). (Βελισσαρίου, Σ. 2005)

Μερικές μόνον από τις εξαιρετικά επικίνδυνες επιπτώσεις της GATS στην εκπαίδευση:

1. Η απόλυτη τυποποίηση της εκπαίδευσης. Η δημιουργία μιας τεράστιας αγοράς εκπαιδευτικών "προϊόντων" απαιτεί έναν "έλεγχο ποιότητας" που δεν έχει καμία σχέση με την ακαδημαϊκή ποιότητα ή αξιολόγηση, αλλά είναι μια καθαρά εμπορική τυποποίηση, ώστε οι "πελάτες" να αγοράζουν το ίδιο "προϊόν". Ένα παράδειγμα τυποποίησης: Οι ΗΠΑ πιέζουν ώστε να ανοιχθεί το εμπόριο σε εκπαιδευτικά τεστ. Εάν επιτευχθεί αυτό, δεδομένης της απόλυτης κυριαρχίας των ΗΠΑ στον τομέα αυτόν, θα υπάρξουν σύντομα οι εξής επιπτώσεις:
 - α. Η ομογενοποίηση των εξεταστικών μεθόδων.
 - β. Η ποιότητα θα αντικατασταθεί πλήρως από την μετριομετρία.
 - γ. Θα εξαλειφθούν οι πολιτισμικές και εθνικές ιδιαιτερότητες, όπως αποτυπώνονται στην επιλογή από κάθε χώρα των εξεταστικών της μεθόδων.
2. Η απόλυτη επικράτηση της αγγλικής γλώσσας συνεπάγεται την απώλεια της πολιτιστικής ταυτότητας των χωρών που εισάγουν τα αγγλοσαξονικά πακέτα, όπως και την αυξημένη εξάρτηση κυρίως των χωρών της Ασίας και Αφρικής από ξένες εκπαιδευτικές πηγές. Η αγορά τέτοιων εκπαιδευτικών "πακέτων", δηλαδή προγραμμάτων σπουδών που έχουν δημιουργηθεί μέσα από τις πολιτιστικές εμπειρίες και συνθήκες των χωρών εξαγωγής τους, συνεπάγεται την ισοπέδωση των πολιτιστικών και εθνικών αναγκών, επιθυμιών και ιδιαιτεροτήτων των χωρών που τα εισάγουν.
3. Η υπαγωγή της εκπαίδευσης στις δυνάμεις της αγοράς υπομονεύει την προσβασιμότητα στην εκπαίδευση και οξύνει τις ταξικές και κοινωνικές ανισότητες.
4. Η απώλεια της εθνικής κυριαρχίας και η υποδούλωση όλων των χωρών σε μια

χούφτα ισχυρών υπερεθνικών επιχειρήσεων, οι οποίες δρουν άορατα και με ανεξέλεγκτο τρόπο. Εδώ πρέπει να τονισθεί ότι το κρίσιμο πολιτικό θέμα που τίθεται από την ίδια την GATS είναι ότι οι διαπραγματεύσεις αυτές και όλες οι διαδικασίες γίνονται με απόλυτη μυστικότητα, έξω από οποιονδήποτε δημόσιο έλεγχο. Ότι γνωρίζουμε είναι αποτέλεσμα διαρροών ή της πίεσης από ομάδες, συνδικάτα ή και άτομα που συστηματικά την μάχονται. (Βελισσαρίου, Σ. 2005)

3.2 Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ TRIPS : (Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights)

Η Συμφωνία για τα Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας στον τομέα του Εμπορίου (Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights , στο εξής TRIPS) αποτελεί το Παράρτημα 1Γ της Ιδρυτικής Πράξης του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου – ΠΟΕ (συμφωνία Μαρακές) όντας έτσι μια συνιστώσα της συμφωνίας, την όποια οι χώρες οφείλουν να αποδεχτούν προκειμένου να αποκτήσουν την πολυπόθητη ιδιότητα του μέλους στον Οργανισμό (Lindstrom, 2010). Σύμφωνα με τον ΠΟΕ , ως Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας (Intellectual Property Rights) ορίζονται τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στους ανθρώπους επί των πνευματικών τους δημιουργιών και τα οποία τους παρέχουν αποκλειστικά δικαιώματα αναφορικά με τη χρήση των δημιουργημάτων τους για συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Η κατοχύρωση και προστασία των δικαιωμάτων αυτών λειτουργεί ως κίνητρο προς τους δημιουργούς προκειμένου να παράγουν ιδέες που θα ωφελήσουν την κοινωνία συνολικά. Τα Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας διακρίνονται σε δυο μεγάλες κατηγορίες :

- Δικαιώματα του δημιουργού και τα συγγενικά με αυτά δικαιώματα π.χ. δικαιώματα συγγραφέα , καλλιτέχνη , παραγωγού κ.λπ. Βασικός σκοπός για την προστασία τους παρουσιάζεται η ενθάρρυνση και επιβράβευση της δημιουργικής εργασίας.
- Βιομηχανική ιδιοκτησία: περιλαμβάνει τόσο την προστασία διακεκριμένων σημάτων, όπως εμπορικά σήματα και γεωγραφικές ενδείξεις όσο και των δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας (πατέντες) των βιομηχανικών σχεδίων και των εμπορικών απορρήτων.

Η επιλογή να ενταθεί η πνευματική ιδιοκτησία υπό την ομπρέλα του ΠΟΕ δεν ήταν ούτε τυχαία ούτε πολύ περισσότερο αφελής. Η πνευματική ιδιοκτησία είχε ήδη αποδειχθεί ουσιαστικής σημασίας για τις χημικές εταιρείες του 19^{ου} αιώνα στην Ευρώπη και για τις αμερικανικές και ευρωπαϊκές φαρμακευτικές εταιρείες του 20^{ου} αιώνα. Καθώς οι βιομηχανίες αυτές όλο και περισσότερο στηρίζονταν στην πνευματική ιδιοκτησία και κυρίως στις πατέντες, άρχισαν να ενδιαφέρονται για τη διαμόρφωση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και να αποκτούν διαρκώς πιο έντονα κίνητρα για να επηρεάσουν τη διαμόρφωση αυτή , προς όφελος τους.

Στη δεκαετία του 1980 έτος, αμερικανικές , ευρωπαϊκές και ιαπωνικές επιχειρήσεις , συμπεριλαμβανομένων σε αυτές φυσικά των φαρμακευτικών και χημικών βιομηχανιών , παραμέρισαν τις διαφορές τους και προπαγάνδισαν τη δημιουργία μιας συμφωνίας για τη προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας , στα πλαίσια του γύρου της Ουρουγουάης (Drahos, 2003). Η συμφωνία αυτή πρόεκυψε τελικά και δεν είναι άλλη από τη γνωστή μας TRIPS.

Αξίζει μια σύντομη ανασκόπηση του παρασκηνίου των διαπραγματεύσεων για να αντιληφτούμε τα συμφέροντα που προδιαγεγραμμένα θα υπηρετούσε η TRIPS , μέσω μιας μικρής , άκρως ενδεικτικής , αναφοράς στις δραστηριότητες ενός αμερικανικού κολοσσού , της φαρμακευτικής εταιρείας Pfizer Corporation (στο εξής Pfizer) . Η Pfizer περισσότερο από κάθε εταιρεία , είχε επενδύσει στις αναπτυσσόμενες χώρες και έτσι δεν άργησε να αντιληφθεί την απειλή που προμήνυαν για την ερευνά και ανάπτυξη των φαρμακευτικών εταιρειών , οι κατασκευαστές γενόσημων φαρμάκων σε χώρες όπως η Ινδία. Αντιλήφθηκε επίσης ότι ο αναπτυσσόμενος κόσμος είχε ήδη αρχίσει να χρησιμοποιεί την αριθμητική του υπέροχη στα πλαίσια του Παγκοσμίου Οργανισμού Πνευματικής Ιδιοκτησίας (World Intellectual Property Organization – WIPO) , προκειμένου να προάγει τα δικά του συμφέροντα ως καθαρός εισαγωγέας ξένης τεχνολογίας .

Η Pfizer λοιπόν που συγκαταλεγόταν στους πρωτοπόρους που είχαν συλλάβει την ιδέα να συνδεθεί η πνευματική ιδιοκτησία με το εμπόριο , ήδη από τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1980 , άρχισε να χρησιμοποιεί το εμπορικό της δίκτυο αλλά και τις σημαντικές θέσεις που κατείχαν διακεκριμένα στελέχη της σε στρατηγικούς επιχειρηματικούς οργανισμούς και κυβερνητικές επιτροπές προσπαθώντας να επικοινωνήσει τα οφέλη από τη σύνδεση μεταξύ εμπορίου , πνευματικής ιδιοκτησίας και επενδύσεων, σε επαγγελματικά επιμελητήρια, επιχειρηματικά συμβούλια και επιτροπές εμπορικές ενώσεις και συλλόγους και να πετύχει την υποστήριξη τους.

Από εκεί και πέρα ο δρόμος ήταν αρκετά πιο εύκολος. Το Μάρτη 1986 , συστάθηκε η Επιτροπή Πνευματικής Ιδιοκτησίας (Intellectual Property Committee – στο εξής IPC) , αποτελούμενη από τις 13 μεγαλύτερες αμερικανικές επιχειρήσεις μεταξύ των οποίων η Pfizer , IBM , General Electric , Hewlett-Packard , General Motors ,Johnson & Johnson κ.λπ. που αναπροσδιορίστηκε ως επιτροπή «αφιερωμένη στις διαπραγματεύσεις για μια ενδελεχή συμφωνία για την πνευματική ιδιοκτησία ,στα πλαίσια του τρέχοντος-τότε- διαπραγματευτικού γύρου της GATT». Βασικός στόχος της I.P.C. ήταν η εξασφάλιση της υποστήριξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κατόπιν της Ιαπωνίας. Μέσα από επαφές των μελών της επιτροπής με τους συνεργάτες τους σε Ευρώπη και Ιαπωνία, προκειμένου αυτοί να ασκήσουν πιέσεις στις κυβερνήσεις τους , αλλά και με αποστολή αντιπροσώπων σε Ευρώπη και Ιαπωνία, τον Ιούνιο και τον Αύγουστο του 1986 αντίστοιχα , για να πειστούν οι εκεί επιχειρήσεις ότι η αύξηση της προστασίας θα πέρθαινε προς το συμφέρον τους ,οι προσπάθειες της IPC απέδωσαν τελικά και το θέμα της πνευματικής ιδιοκτησίας μπήκε στην εμπορική ατζέντα . Απόρροια της καλής συνεργασίας μεταξύ των αμερικανικών ,ευρωπαϊκών

και ιαπωνικών επιχειρήσεων ,ήταν το από κοινού προσχέδιο συμφωνίας που υπέβαλαν οι ΗΠΑ ,ΕΕ και Ιαπωνία το 1988.

Στα χρόνια που ακολούθησαν ,οι κυβερνήσεις υπό την πίεση των πολυεθνικών τους , κατάφεραν να διαμορφώσουν μια συμφωνία σκληρή που εγγυημένα θα υπηρετούσε τα συμφέροντα τους. Απλά ,κυνικά , απροκάλυπτα « οι ιδιωτικοί φορείς κυνήγησαν τα συμφέροντα τους μέσω πολλαπλών καναλιών και έκαναν παζάρια με πολλούς παράγοντες (όπως εγχώριες και ξένες κυβερνήσεις , διεθνείς οργανισμούς , εγχωρίους και ξένους συνδέσμους βιομηχάνων κ.λπ. Κυνήγησαν με σθένος τους σχετικούς με την πνευματική ιδιοκτησίας στόχους τους σε όλα τα δυνατά επίπεδα και με διάφορους τρόπους , καταφέροντας να προσδιορίσουν την πνευματική ιδιοκτησία ως εμπορικό ζήτημα» συμφώνα με την Pr. Susan Sell ,(2005).

Η συμφωνία της TRIPS δεν έγινε δεκτή χωρίς αντιρρήσεις. Στο γύρο της Ουρουγουάης , οι αναπτυσσόμενες χώρες αρχικά εναντιωθήκαν στην υιοθέτηση μιας συμφωνίας για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας , ως μέρος μιας ευρύτερης συμφωνίας για το ελεύθερο εμπόριο. Μια ομάδα δέκα αναπτυσσομένων κρατών (Ινδία, Βραζιλία , Αργεντινή , Κουβά , Αίγυπτος , Νικαράγουα , Νιγηρία , Περού , Τανζανία και Γιουγκοσλαβία , απαίτησαν να ενταθούν οι σχετικές διαπραγματεύσεις υπό την ομπρέλα των Ηνωμένων Εθνών και του W.I.P.O., φοβούμενοι ότι μια συμφωνία για την πνευματική ιδιοκτησία θα επιδρούσε αρνητικά στην ικανότητα τους να αποκτήσουν τεχνολογία αλλά και στο κόστος των φαρμακευτικών και αγροτοχημικών προϊόντων. Η Ινδία , επικεφαλής της ομάδας των δέκα , το 1989 υπέβαλε μια ενδελεχή αναφορά σχετικά με τις συνέπειες των μονοπωλιακών πατεντών στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη , τονίζοντας τις σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις σε σημαντικούς τομείς όπως η παράγωγη τροφίμων , η διατροφή , η ανακούφιση από τη φτώχεια , η δημόσια υγεία και η αντιμετώπιση των ασθενειών . Οι αναπτυσσόμενες χώρες στόχευαν να σχεδιάσουν κανόνες για τη νέα διεθνή οικονομική τάξη που θα διευκόλυναν την πρόσβαση σε τεχνολογίες που προστατεύονται από την προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων στην δύση και θα ενθάρρυναν την οικονομική ανάπτυξη στις φτωχές χώρες .

Έτσι κατά τις διαπραγματεύσεις , από τη μια πλευρά βρισκονταν τα ανεπτυγμένα κράτη , με επικεφαλής της ΗΠΑ , που έβλεπαν την ανωτερότητα τους στην κατασκευή να φθίνει σαν αποτέλεσμα του ανταγωνισμού από την Ιαπωνία και από τις πρόσφατα εκβιομηχανισμένες χώρες που με θρασύτητα , υποστήριζαν ότι η αντιγραφή γνώσης συνιστά πειρατεία και κλοπή. Από την άλλη πλευρά στέκονταν οι αναπτυσσόμενες χώρες και ελάχιστα ανεπτυγμένες χώρες απαντούσαν πως η υιοθέτηση των επίπεδων προστασίας του Ο.Ο.Σ.Α. για την πνευματική ιδιοκτησίας θα ήταν επιζήμια για την ευημερία των πληθυσμών τους .

Σε πείσμα όμως των τελευταίων , η TRIPS έθεσε τελικά τα ελάχιστα επίπεδα προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας που όλα τα μέλη του ΠΟΕ υποχρεούνταν να ενσωματώνουν στην εθνική τους νομοθεσία , αλλάζοντας βεβαία , άρδην ,το χάρτη της διεθνούς προστασίας. Το διακύβευμα ήταν αναμφισβήτητο μεγάλο , ειδικά εάν

αναλογιστούμε ότι , αντίθετα με τις προηγούμενες συμφωνίες που αφορούσαν στην πνευματική ιδιοκτησία π.χ. στα πλαίσια του WIPO , τα μέλη του ΠΟΕ δεν μπορούσαν να αποφύγουν τη συμμόρφωση με τις απορρέουσες από την TRIPS υποχρεώσεις τους μέσω μερικής εφαρμογής της νομοθεσίας ή αργών και δυσκίνητων διαδικασιών επίλυσης των προκυπτουσών διαφόρων . Η TRIPS επεφύλαξε στους κατόχους πνευματικής ιδιοκτησίας , ουσιώδης αλλαγές στην εγχώρια έννομη τάξη , τα δικαστικά και διοικητικά συστήματα των κρατών μελών. Παράλληλα , εγγυούταν υψηλά επίπεδα συμμόρφωσης εκ μέρους των κρατών μελών , μέσω της εισαγωγής δυο νέων θεσμών: του Συμβουλίου για την TRIPS (TRIPS Council), το οποίο επανεξετάζει τις εθνικές πολιτικές σχετικά με την εφαρμογή της συνθήκης και παρέχει στα μέλη ένα forum διαβουλεύσεων σε θέματα συμμόρφωσης και του Σώματος Επίλυσης Διαφορών (Dispute Settlement Body) , που έχει την εξουσία να επιβάλλει κυρώσεις στις περιπτώσεις παραβίασης της Συμφωνίας. Αντιμέτωπα με τους θεσμούς αυτούς και τους κινδύνους που ελλόχευε η μη συμμόρφωση με την TRIPS , τα μέλη διέθεσαν ικανό χρόνο και πόρους για τη μεταφορά των δεσμεύσεων τους , εντός των εθνικών συστημάτων τους.

Επιπροσθέτως , ενώ η TRIPS απαιτούσε την ενίσχυση της προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας στις αναπτυσσόμενες χώρες δεν παρείχε καμία εγγύηση για αύξηση της τεχνικής βοήθειας από τα ανεπτυγμένα κράτη ή για αύξηση των ξένων επενδύσεων , μολονότι θεσμοθετούσε τη σχετική υποχρέωση τους κατά τη συνοπτική παρουσίαση της συμφωνίας . Φαίνεται δηλαδή ότι «η δημιουργία και επιβολή νομών που δημιουργούν υποχρεώσεις 60 δις δολαρίων το χρόνο αποτελεί δεσμευτική υποχρέωση, όχι όμως και οι υποχρεώσεις βοήθειας σε επενδύσεις και καινοτομία» σύμφωνα με τον Peter K. Yu, (2005).

Εξετάζοντας έξαλλου την TRIPS σε συνάρτηση με τα λοιπές συμφωνίες που τελούν υπό τον ΠΟΕ διαπιστώνουμε ότι οι κανόνες για την πνευματική ιδιοκτησία «στην πραγματικότητα συνιστούν μια μορφή προστατευτισμού , μονολοτι υποστηρίζουν τις αρχές του ελευθέρου εμπορίου στον τομέα των αγαθών και των υπηρεσιών» καθώς και στους γενετικούς πόρους του κόσμου. Στο ίδιο κλίμα και εμφανώς πιο σκωπτικά ο Freeman σχολιάζει : «τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας έχουν τόση σχέση με τη φιλελευθεροποίηση του εμπορίου όσο και τη ελεύθερη μεταφορά δούλων». (Freeman, 1998)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 ΘΕΤΙΚΑ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ(ΠΟΕ)

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου διακηρύσσει τις θετικές συνέπειες και την θετική επιρροή που αντανακλά στις διεθνείς εμπορικές σχέσεις μεταξύ των χωρών όπως έχει αναρτήσει και στην επίσημη ιστοσελίδα του.

- **Ο ΠΟΕ βοήθα να διατηρηθεί η ειρήνη**

Η ειρήνη είναι εν μέρει αποτέλεσμα από τις δύο πιο θεμελιώδεις αρχές του εμπορικού συστήματος : βοήθα στην ομαλή ροή του εμπορίου , και παρέχει στις χώρες ένα επικοινωνιακό και δίκαιο δίαξοδο για την αντιμετώπιση των διαφορών πάνω στα εμπορικά θέματα . Είναι επίσης αποτέλεσμα της διεθνούς εμπιστοσύνης και συνεργασίας που το σύστημα δημιουργεί και ενισχύει . Η ιστορία είναι γεμάτη με παραδείγματα από εμπορικές διαφορές που έχουν οδηγήσει σε πόλεμο . Ένα από το πιο ζωντανά παραδείγματα είναι ο εμπορικός πόλεμος την δεκαετία του 1930 όταν οι χώρες ανταγωνιστήκαν η μια την άλλη για την αύξηση των εμπορικών φραγμών , με σκοπό την προστασία των εγχώριων παραγωγών και με αντίποινα εναντίον των εμποδίων του άλλου . Αυτό επιδείνωσε τη Μεγάλη Ύφεση και τελικά έπαιξε ρόλο στο ξέσπασμα του Β 'Παγκοσμίου Πολέμου. Οι εμπορικοί πόλεμοι στη δεκαετία του 1930 είναι απόδειξη του πόσο ο προστατευτισμός μπορεί εύκολα να βυθίσει τις χώρες σε μια κατάσταση όπου κανείς δεν κερδίζει και ο καθένας χάνει . Η εμπιστοσύνη είναι το κλειδί για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο στο οποίο κανένας δεν κερδίζει και όλοι χάνουν . Όταν οι κυβερνήσεις είναι πεπεισμένες , σίγουρες και αισιόδοξες ότι οι άλλες χώρες δεν θα αυξήσουν τους εμπορικούς τους φραγμούς , τότε και η ίδια δεν θα μπει στον πειρασμό να κάνει το ίδιο . Επίσης, θα είναι σε πολύ καλύτερη θέση για να συνεργαστεί με τα άλλα κράτη. Το σύστημα συναλλαγών του ΠΟΕ διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στη δημιουργία και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης. Ιδιαίτερα σημαντικές είναι διαπραγματεύσεις που οδηγούν σε συμφωνία με ομοφωνία , και η επικέντρωση στην τήρηση των κανόνων .

- **Το σύστημα επιτρέπει διαφορές που πρέπει να αντιμετωπιστεί επικοινωνιακά**

Καθώς το εμπόριο επεκτείνεται σε όγκο , σε αριθμό των προϊόντων που διακινούνται , καθώς και στον αριθμό των χωρών και των εμπορικών εταιρειών που συμμετέχουν , υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να προκύψουν διαφορές . Το σύστημα του ΠΟΕ βοηθά στην επίλυση αυτών των διαφορών ειρηνικά και επικοινωνιακά . Θα μπορούσε να υπάρξει μια αρνητική πλευρά για το εμπόριο της φιλελευθεροποίησης και της ανάπτυξης . Περισσότερο εμπόριο σημαίνει περισσότερες διαφορές και διαφωνίες . Αν αφεθούν στην τύχη τους , αυτές οι διαφορές θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε σοβαρές συγκρούσεις. Αλλά στην πραγματικότητα , η διεθνής ένταση του εμπορίου μειώνεται επειδή οι χώρες μπορούν να στραφούν σε οργανισμούς, ιδίως

του ΠΟΕ ,για την επίλυση των εμπορικών διαφορών τους . Πριν τον Β Παγκόσμιο Πόλεμο αυτή η επιλογή δεν ήταν διαθέσιμη. Μετά τον πόλεμο , η παγκόσμια κοινότητα διαπραγματεύθηκε κανόνες του εμπορίου που έχουν τώρα ανατεθεί και εμπιστευτεί στον ΠΟΕ . Οι κανόνες αυτοί περιλαμβάνουν την υποχρέωση των μελών να φέρουν τις διαφορές τους στον ΠΟΕ και να μην ενεργούν μονομερώς. Περίπου 300 διαφωνίες έχουν επιλυθεί από τον ΠΟΕ από την ίδρυσή του το 1995. Κάποια θα μπορούσαν να έχουν οδηγήσει σε πιο σοβαρή πολιτική σύγκρουση αν δεν είχαν αντιμετωπιστεί εποικοδομητικά και αρμονικά . Ο αυξανόμενος αριθμός των διαφωνιών που έχουν εισέρθει στην GATT και τον διάδοχό του, τον ΠΟΕ, δεν αντικατοπτρίζουν την αυξανόμενη ένταση στον κόσμο. Αντίθετα, αντανakλά τους στενότερους οικονομικούς δεσμούς σε όλο τον κόσμο, την επέκταση των μελών του ΠΟΕ και το γεγονός ότι οι χώρες έχουν πίστη στο σύστημα για να λύσουν τις διαφορές τους.

- **Ένα σύστημα που βασίζεται σε κανόνες και όχι εξουσία κάνει τη ζωή ευκολότερη για όλους**

Οι αποφάσεις του ΠΟΕ χαρακτηρίζονται από ομοφωνία και οι αποφάσεις λαμβάνονται εκ μέρους όλων των μελών. Οι συμφωνίες ισχύουν για όλους. Όλες οι χώρες ,πλούσιες και φτωχές, έχουν ίσα δικαιώματα στην επίλυση των διαφορών τους σύμφωνα με τους κανόνες που ορίζει ο ΠΟΕ. Αυτό κάνει τη ζωή ευκολότερη για όλους, σε αρκετές περιπτώσεις . Οι μικρότερες χώρες χρίζουν κάποιας αυξημένης διαπραγματευτικής δύναμης. Δίχως ενός πολυμερούς καθεστώτος όπως το σύστημα του ΠΟΕ ,οι ισχυρές χώρες θα ήταν πιο ελεύθερες να επιβάλουν μονομερώς τη θέλησή τους σύμφωνα με τα συμφέροντα τους απέναντι στους μικρότερους εμπορικούς εταίρους τους. Έτσι οι μικρότερες χώρες θα έπρεπε να ασχοληθούν οι κάθε μία με μια από τις μεγάλες οικονομικές δυνάμεις ατομικά και θα ήταν σε πολύ δύσκολη θέση να αντισταθούν στην πίεση. Επίσης οι μεγάλες οικονομικές δυνάμεις μπορούν και χρησιμοποιούν το μοναδικό τόπο δημόσιας συζήτησης (forum) του ΠΟΕ με σκοπό την διαπραγμάτευση με όλες ή τις περισσότερες εμπορικούς εταίρους τους κατά την ίδια χρονική περίοδο. Αυτό κάνει τη ζωή πολύ πιο απλή για τις μεγαλύτερες χώρες διότι η εναλλακτική λύση θα ήταν να είναι συνεχής και πολύπλοκες διμερείς διαπραγματεύσεις με δεκάδες χώρες ταυτοχρόνως. Αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα κάθε χώρα να καταλήγει σε διαφορετικές συνθήκες για τις συναλλαγές με τους εταίρους της, κάνοντας τη ζωή εξαιρετικά περίπλοκη για τους εισαγωγείς και εξαγωγείς . Το γεγονός ότι υπάρχει ένα ενιαίο σύνολο κανόνων που ισχύει για όλα τα μέλη απλοποιεί σημαντικά το σύνολο του εμπορικού καθεστώτος . Και αυτοί οι συμφωνηθέντες κανόνες δίνουν στις κυβερνήσεις μια σαφέστερη εικόνα για το ποιες εμπορικές πολιτικές είναι αποδεκτές .

- **Το ελεύθερο εμπόριο μειώνει το κόστος ζωής**

Είμαστε όλοι καταναλωτές. Οι τιμές που πληρώνουμε για το φαγητό και τα ρούχα μας , τις ανάγκες και τις πολυτέλειες μας και ότι άλλο είναι ανάμεσα επηρεάζονται από τις εμπορικές πολιτικές. Το παγκόσμιο σύστημα του ΠΟΕ μειώνει τα εμπόδια στο εμπόριο μέσω της διαπραγμάτευσης με αποτέλεσμα την μείωση του κόστους παραγωγής (επειδή οι εισαγωγές που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή είναι φθηνότερες) και την μείωση των τιμών των ετοιμών προϊόντων και υπηρεσιών , και εν

τέλει ένα χαμηλότερο κόστος διαβίωσης . Υπάρχουν πολλές μελέτες που δείχνουν ακριβώς τις επιπτώσεις του προστατευτισμού στο ελεύθερο εμπόριο . Όταν προστατεύουν τη γεωργία , το κόστος των τροφίμων ανεβαίνει κατά ένα περίπου 1.500 \$ ανά έτος για μια τετραμελής οικογένεια στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η διαπραγματευτική μεταρρύθμιση του εμπορίου γεωργικών προϊόντων είναι ένα σύνθετο εγχείρημα . Οι κυβερνήσεις εξακολουθούν να συζητάνε τους ρόλους για τις γεωργικές πολιτικές και παίζουν σε ένα φάσμα θεμάτων, από την ασφάλεια των τροφίμων στην προστασία του περιβάλλοντος.

Αλλά τα μέλη του ΠΟΕ έχουν καταφέρει την μείωση των επιδοτήσεων και την περαιτέρω μείωση των εμπορικών φραγμών που είναι τα χειρότερα εμπόδια . Το 2000, συνεχιστήκαν οι συνομιλίες για την μεταρρύθμιση στον τομέα της γεωργίας . Αυτά έχουν τώρα ενσωματωθεί σε ένα ευρύτερο πρόγραμμα εργασίας , της Αναπτυξιακής Ατζέντας της Ντόχα , η οποία ξεκίνησε με την τέταρτη υπουργική Διάσκεψη του ΠΟΕ στην Ντόχα του Κατάρ , τον Νοεμβρίου του 2001.

Επίσης οι περιορισμοί στις εισαγωγές και οι υψηλοί τελωνειακοί δασμοί είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση των υφασμάτων των ΗΠΑ και τις τιμές των ειδών ένδυσης κατά 58 % στα τέλη του 1980 . Οι Αμερικανοί καταναλωτές πληρώνουν κατά εκτίμηση περίπου 500 εκατομμύρια δολάρια ανά έτος λόγω των περιορισμών αυτών. Για τους Καναδούς καταναλωτές το κόστος είναι περίπου 780 εκατομμύρια δολάρια ανά έτος. Αν οι δασμοί είχαν εξαλειφθεί , οι οικονομολόγοι υπολογίζουν ότι το αποτέλεσμα θα μπορούσε να είναι ένα κέρδος για τον κόσμο περίπου 23 δισεκατομμύρια δολάρια , συμπεριλαμβανομένων 12,3 δισεκατομμύρια \$ στις ΗΠΑ , 0,8 δισεκατομμύρια \$ για τον Καναδά , \$ 2.2 δισεκατομμύρια για την ΕΕ και περίπου \$ 8 δισεκατομμύρια για τις υποανάπτυκτες χώρες. Επίσης όταν οι ΗΠΑ περιόριζαν τις ιαπωνικές εισαγωγές αυτοκινήτων στις αρχές του 1980 , οι τιμές των αυτοκινήτων αυξήθηκαν κατά 41 % μεταξύ του 1981 και 1984 (σχεδόν διπλάσια τιμή από το μέσο όρο για όλα τα καταναλωτικά προϊόντα) . Ο σκοπός ήταν να σώσει τις αμερικανικές θέσεις εργασίας , αλλά οι υψηλότερες τιμές ήταν ένας σημαντικός λόγος για τον οποίο ένα εκατομμύριο λιγότερα νέα αυτοκίνητα πωλήθηκαν , οδηγώντας σε μεγαλύτερες απώλειες αμερικανικών θέσεων εργασίας . Αν η Αυστραλία είχε διατήρησε τους ναύλους της στα επίπεδα του 1998 , τότε οι πελάτες της Αυστραλίας θα πλήρωναν κατά μέσο όρο 2900\$ περίπου περισσότερα ανά αυτοκίνητο. Το 1995 , οι χρήστες αλουμινίου της ΕΕ κατέβαλαν επιπλέον 472 εκατ. \$, λόγω των δασμολογικών φραγμών . Ένας από τους στόχους της Αναπτυξιακής Ατζέντας της Ντόχα είναι ένας άλλος ένας γύρος περικοπών των δασμών για τα βιομηχανικά προϊόντα. Μερικοί οικονομολόγοι (Robert Stern , Alan Deardorff και Drusilla Brown) πρόβλεψαν ότι η μείωση αυτών κατά το ένα τρίτο θα αυξήσουν το εισόδημα των αναπτυσσόμενων χωρών από περίπου \$ 52 δισεκατομμύρια. Η ομάδα των οικονομολόγων με επικεφαλής τον Robert Stern εκτιμά , επίσης, ότι μείωση των εμποδίων στις υπηρεσίες κατά το ένα τρίτο στο πλαίσιο του αναπτυξιακού προγράμματος της Ντόχα θα αυξήσει τα εισοδήματα στις αναπτυσσόμενες χώρες κατά περίπου 60 δισεκατομμύρια \$. Το σύστημα το οποίο τοποθετείται για πάνω από 50 χρόνια , τώρα υπάρχει υπό την ονομασία του

Παγκοσμίου Οργανισμού του Εμπορίου . Σε αυτό το διάστημα υπήρξαν οκτώ μεγάλοι γύροι εμπορικών διαπραγματεύσεων .Οι εμπορικοί φραγμοί σε όλο τον κόσμο είναι χαμηλότεροι από ό, τι υπήρξαν ποτέ στην σύγχρονη εμπορική ιστορία και συνεχίζουν να μειώνονται , με τα οφέλη να είναι ευνοϊκά για όλους .

- **Δίνει στους καταναλωτές περισσότερες επιλογές , και μια ευρύτερη γκάμα ποιοτήτων για να διαλέξετε**

Οι εισαγωγές μας επιτρέπουν περισσότερες επιλογές σε ένα ευρύτερο φάσμα αγαθών και υπηρεσιών . Για παράδειγμα αν σκεφτούμε όλα τα πράγματα που μπορούμε τώρα να έχουμε , γιατί μπορούμε να τα εισάγουμε όπως φρούτα και λαχανικά εκτός εποχής, τα τρόφιμα , ρούχα και άλλα προϊόντα τα οποία παράγονται σε άλλες χώρες , κομμένα άνθη από οποιοδήποτε μέρος του κόσμου , όλα τα είδη των ειδών οικιακής χρήσης , βιβλία , μουσική, ταινίες , και ούτω καθεξής. Επίσης, υπάρχουν και αγαθά που οι άνθρωποι στην άλλες χώρες μπορούν να έχουν, διότι αγοράζουν τις εξαγωγές από εμάς. Ακόμη και η ποιότητα των εμπορευμάτων της τοπικής παραγωγής μπορεί να βελτιωθεί λόγω του ανταγωνισμού από τις εισαγωγές. Αν οι εισαγωγές δεν υπήρχαν όλα αυτά τα αγαθά, υλικά και άυλα, δεν θα υπήρχαν στην ζωή μας. Οι εισαγωγές χρησιμοποιούνται και ως υλικά, εξαρτήματα και εξοπλισμό για την τοπική παραγωγή. Αυτό διευρύνει το φάσμα των τελικών προϊόντων και υπηρεσιών που γίνονται από εγχώριους παραγωγούς, και αυξάνει το φάσμα των τεχνολογιών που μπορούν να χρησιμοποιήσουν. Για παράδειγμα όταν το κινητό τηλέφωνο και ο απαραίτητος εξοπλισμός για την λειτουργία του έγινε διαθέσιμος , δημιουργήθηκαν υπηρεσίες ακόμα και στις χώρες που δεν παρήγαγαν τον συγκεκριμένο εξοπλισμό . Μερικές φορές, η επιτυχία ενός εισαγόμενου προϊόντος ή υπηρεσίας για την εγχώρια αγορά μπορεί να ενθαρρύνει νέους τοπικούς παραγωγούς να ανταγωνιστούν, αυξάνοντας την επιλογή των μεγάλων εμπορικών εταιρειών στη διάθεση των καταναλωτών, καθώς και την διεύρυνση του φάσματος των προϊόντων και υπηρεσιών που παράγονται σε τοπικό επίπεδο. Αν το εμπόριο μας επιτρέπει να εισάγουμε περισσότερο , επιτρέπει επίσης και σε άλλους να αγοράσουν περισσότερα από τις δίκες μας εξαγωγές. Επομένως το εμπόριο αυξάνει τα εισοδήματά μας και μας παρέχει με μέσα και τρόπους για την καλύτερη συμβίωση μας.

- **Το Εμπόριο αυξάνει τα εισοδήματα**

Η μείωση των εμπορικών φραγμών επιτρέπει την αύξηση του εμπορίου ,η οποία έχει αντίκτυπο στα προσωπικά εισοδήματα και στα εθνικά εισοδήματα. Οι εσωτερικές εκτιμήσεις του ΠΟΕ για τον αντίκτυπο της εμπορικής συμφωνίας του Γύρου της Ουρουγουάης το 1994 ήταν μεταξύ των 109 δισεκατομμύρια \$ και 510 δισεκατομμυρίων \$ που προστέθηκαν στο παγκόσμιο εισόδημα (ανάλογα με τις παραδοχές των υπολογισμών και επιτρέποντας περιθώρια σφάλματος). Ακόμη πιο πρόσφατες έρευνες έχουν δείξει παρόμοια στοιχεία. Οι οικονομολόγοι εκτιμούν ότι ελαττώνοντας τα εμπορικά εμπόδια στην γεωργία, την κατασκευή και τις υπηρεσίες κατά ένα τρίτο θα ενισχύσει την παγκόσμια οικονομία με 613 δισεκατομμύρια \$ -το οποίο ισοδυναμεί με την προσθήκη μιας οικονομίας στο μέγεθος του Καναδά για την παγκόσμια οικονομία. Στην Ευρώπη, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπολογίζει ότι την περίοδο 1989-1993 στην ΕΕ τα εισοδήματα αυξήθηκαν κατά 1,1-1,5% περισσότερο από ό, τι θα είχε γίνει χωρίς την ενιαία αγορά. Έτσι, το εμπόριο ενισχύει σαφώς τα εισοδήματα εμπορίου θέτει επίσης προκλήσεις, καθώς οι εγχώριοι παραγωγοί

αντιμετωπίζουν ανταγωνισμό από τις εισαγωγές. Αλλά το γεγονός ότι υπάρχει επιπλέον εισόδημα σημαίνει ότι οι πόροι είναι διαθέσιμοι για τις κυβερνήσεις να αναδιανείμουν τα οφέλη από εκείνους που αποκτούν τα πιο πολλά-για παράδειγμα, να βοηθήσουν τις εταιρείες και τους εργαζόμενους να προσαρμοστούν με το να γίνουν πιο παραγωγική και ανταγωνιστική σε ό, τι κάνουν ήδη , ή με τη μετάβαση σε νέες δραστηριότητες.

- **Το Εμπόριο τονώνει την οικονομική ανάπτυξη , και μπορεί να είναι μια καλή είδηση για την απασχόληση**

Το εμπόριο σαφώς έχει τη δυνατότητα να δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας. Υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις και πραγματικά στοιχεία που αποδεικνύουν ότι η άρση των εμπορικών φραγμών είναι καλή για την απασχόληση . Αλλά η εικόνα περιπλέκεται από μια σειρά παραγόντων .Παρ 'όλα αυτά, η εναλλακτική λύση δηλαδή η προστασία των εγχώριων προϊόντων δεν ενδείκνυται ως ο πιο αποτελεσματικός τρόπος για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της απασχόλησης. Αυτό είναι ένα δύσκολο θέμα για να αντιμετωπιστεί με απλούς όρους .Τα δεδομένα τις σημερινής αγοράς μας δείχνουν ότι το εμπόριο ενισχύει την οικονομική ανάπτυξη , η οποία με την σειρά της δημιουργεί περισσότερες θέσεις εργασίας . Είναι επίσης αλήθεια ότι ορισμένες όμως θέσεις εργασίας χάνονται , ακόμη και όταν το εμπόριο επεκτείνεται . Αλλά μια αξιόπιστη ανάλυση αυτών θέτει τουλάχιστον δύο ακόμα προβλήματα. Κατ 'αρχάς, υπάρχουν και άλλοι παράγοντες που παίζουν ρόλο . Για παράδειγμα , η τεχνολογική πρόοδος είχε επίσης ισχυρή επίδραση στην απασχόληση και την παραγωγικότητα , ευνοώντας ορισμένες θέσεις εργασίας και πληγώνοντας άλλες. Δεύτερον, ενώ το εμπόριο σαφώς ενισχύει το εθνικό εισόδημα (και την ευημερία), αυτό δεν μεταφράζεται πάντοτε σε νέα απασχόληση και δημιουργία θέσεων εργασίας για τους εργαζόμενους που έχασαν τις θέσεις τους ως αποτέλεσμα του ανταγωνισμού από τις εισαγωγές . Η εικόνα δεν είναι η ίδια σε όλο τον κόσμο. Η μέση διάρκεια χρόνου κατά την οποία ένας εργαζόμενος χρειάζεται για να βρει μια νέα θέση εργασίας μπορεί να είναι πολύ περισσότερη σε μία χώρα από ό, τι σε μια άλλη με παρόμοια αναζήτηση εργασίας και παρόμοιες συνθήκες.

Με άλλα λόγια , ορισμένες χώρες έχουν καλύτερη προσαρμογή σε νέες συνθήκες σε σύγκριση με άλλες . Αυτό εν μέρει συμβαίνει διότι μερικές χώρες διαθέτουν μια πιο αποτελεσματική πολιτική προσαρμογής σε σύγκριση με τις άλλες οι οποίες λόγω της συγκεκριμένης έλλειψης και αδυναμίας χάνουν τις ευκαιρίες (εμπορικές, οικονομικές και πολιτικές). Σε πολλές περιπτώσεις υπάρχουν στοιχεία που δείχνουν ότι το ελεύθερο εμπόριο είναι υγιές για την απασχόληση. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπολογίζει ότι με την δημιουργία των μέσων της ενιαίας αγοράς έχουν γεννηθεί περίπου 300.000 – 900.000 νέες θέσεις εργασίας . Συχνά ,οι προοπτικές απασχόλησης είναι καλύτερες σε εταιρείες που ασχολούνται με το εμπόριο . Στις Ηνωμένες Πολιτείες , 12 εκατομμύρια άνθρωποι χρωστούν τις θέσεις εργασίας τους στις εξαγωγές οι οποίες τείνουν να είναι καλύτερα αμειβόμενες και με καλύτερη ασφάλεια για τους εργαζόμενους τους. Από αυτές τις θέσεις το 1.300.000 δημιουργήθηκε μεταξύ 1994 και 1998. Στο Μεξικό , οι καλύτερες θέσεις εργασίας είναι

εκείνες που σχετίζονται με εξαγωγικές δραστηριότητες : όπως τομείς οι οποίοι εξαγωγήν το 60 τοις εκατό ή περισσότερο τις παραγωγής τους.

Τα γεγονότα δείχνουν επίσης πώς η προστασία των εγχώριων προϊόντων βλάπτει την απασχόληση όπως για παράδειγμα την αυτοκινητοβιομηχανία των ΗΠΑ. Οι ΗΠΑ για την προστασία των θέσεων εργασίας των αμερικανών πολιτών έθεσαν εμπορικούς φραγμούς περιορίζοντας τις εισαγωγές από την Ιαπωνία. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να κάνει τα αυτοκίνητα πιο ακριβά στις ΗΠΑ με συνέπεια την δραματική μείωση των πωλήσεων των αυτοκινήτων και εν συνέχεια την μείωση των θέσεων εργασίας. Με άλλα λόγια ,η προσπάθεια να αντιμετωπιστεί ένα πρόβλημα σε σύντομο χρονικό διάστημα με τον περιορισμό του εμπορίου μετατράπηκε σε ένα μεγαλύτερο πρόβλημα μακροπρόθεσμα . Ακόμα και όταν μια χώρα δυσκολεύεται να προσαρμοστεί σε νέες συνθήκες , η εναλλακτική λύση της προστασίας των εγχώριων προϊόντων της με περιορισμό του εμπορίου απλά θα κάνει τα πράγματα χειρότερα .

- **Οι βασικές αρχές κάνουν το οικονομικό σύστημα πιο αποτελεσματικό και επιπλέον μειώνουν το κόστος**

Πολλά από τα οφέλη του εμπορικού συστήματος είναι πιο δύσκολο να τα συνοψίσουμε σε αριθμούς , αλλά εξακολουθούν να παραμένουν σημαντικά . Είναι το αποτέλεσμα των βασικών αρχών στην καρδιά του συστήματος και κάνουν τη ζωή πιο απλή για τις επιχειρήσεις που εμπλέκονται άμεσα στο εμπόριο και για τους παραγωγούς των προϊόντων και υπηρεσιών . Το εμπόριο επιτρέπει τον καταμερισμό της εργασίας μεταξύ των χωρών. Επιπλέον επιτρέπει την χρησιμοποίηση των πιο κατάλληλων και αποτελεσματικών πόρων για την παράγωγη .Αλλά το εμπορικό σύστημα του ΠΟΕ προσφέρει περισσότερα από αυτά. Βοηθά στην αύξηση της αποδοτικότητας και στην περαιτέρω μείωση του κόστους λόγω των σημαντικών αρχών που είναι κατοχυρωμένα στο σύστημα. Φανταστείτε μια κατάσταση όπου κάθε χώρα ορίζει διαφορετικούς κανόνες και διαφορετικούς συντελεστές δασμού για εισαγωγές που προέρχονται από διαφορετικούς εμπορικούς εταίρους. Φανταστείτε ότι μια εταιρεία σε μία χώρα θέλει να εισάγει πρώτες ύλες ή εξαρτήματα χαλκού για καλωδίωση ή πλακέτες τυπωμένων κυκλωμάτων για ηλεκτρικά είδη, για παράδειγμα, για δική της παραγωγή. Δεν θα ήταν αρκετό και εύκολο για αυτήν την εταιρεία να δει τις τιμές που προσφέρονται από τους προμηθευτές σε όλο τον κόσμο. Επίσης η εταιρεία θα έπρεπε να κάνει ξεχωριστούς υπολογισμούς για τους εκάστωτε διαφορετικούς δασμούς που θα χρεωθεί με την εισαγωγή των προϊόντων (το οποίο εξαρτάται από την προέλευση των εισαγωγών), και θα πρέπει να μελετήσει κάθε ένα από τους κανονισμούς που ισχύουν για τα προϊόντα από κάθε χώρα. Συνεπώς η αγορά εξαρτημάτων χαλκού ή πλακετών κυκλωμάτων θα γινόταν πολύ περίπλοκη για την συγκεκριμένη εταιρεία . Αυτό, με απλά λόγια, είναι ένα από τα προβλήματα των διακρίσεων. Αν υποθέσουμε, ότι η κυβέρνηση ανακοινώνει ότι θα χρεώσει με τις ίδιες τιμές τις εισαγωγές από όλες τις χώρες, και θα χρησιμοποιήσει τους ίδιους κανονισμούς για όλα τα προϊόντα, ανεξαρτήτως προελεύσεως και παραγωγής, τότε η ζωή για τις εταιρείες θα ήταν πολύ πιο απλή, πιο αποτελεσματική και θα κόστιζε λιγότερο.

- **Το σύστημα προστατεύει τις κυβερνήσεις από τα στενά συμφέροντα**

Το σύστημα της GATT - ΠΟΕ, που εξελίχθηκε κατά το δεύτερο μισό του 20ου αιώνα βοηθά τις κυβερνήσεις να αποκτήσουν μια πιο ισορροπημένη άποψη της εμπορικής πολιτικής . Οι κυβερνήσεις είναι σε καλύτερη θέση να υπερασπιστούν τους εαυτούς τους ενάντια στην πίεση που τους ασκούν στενές ομάδες συγκεκριμένων συμφερόντων εστιάζοντας σε συμβιβασμούς που γίνονται προς το συμφέρον όλων στην οικονομία .

Ένα από τα διδάγματα της προστατευτισμού που κυριαρχεί τις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα ήταν η ζημιά που μπορεί να προκληθεί εάν συγκεκριμένοι τομείς συμφερόντων αποκτήσουν ένα ασύμμετρο μερίδιο τις πολιτικής επιρροής. Το αποτέλεσμα ήταν μια όλο και πιο περιοριστική πολιτική που μετατράπηκε σε ένα εμπορικό πόλεμο που κανείς δεν κέρδισε και όλοι έχασαν. Εκ πρώτης όψεως ,ο περιορισμός των εισαγωγών εμφανίζεται σαν ένα αποτελεσματικό μέσο για την υποστήριξη ενός οικονομικού τομέα . Αλλά έχει επιρροή σε άλλους τομείς της οικονομίας για παράδειγμα ,αν θέλουμε να προστατεύσουμε την βιομηχανία ενδυμάτων, όλοι οι άλλοι θα πρέπει να αναζητήσουν και να πληρώσουν πιο ακριβά ορισμένα ρούχα , το οποίο με την σειρά του ασκεί πίεση στους μισθούς σε όλους τομείς. Επίσης αυτή η προστασία των εγχώριων προϊόντων μπορεί να κλιμακωθεί καθώς και άλλες χώρες προχωρούν σε αντίποινα αυξάνοντας τους δικούς τους εμπορικούς φραγμούς . Αυτό ακριβώς συνέβη την δεκαετία του 1920 και του '30 με καταστροφικές συνέπειες . Ακόμα και οι τομείς που διεκδικούσαν προστασία υπέστησαν σοβαρές οικονομικές ζημιές.

Οι κυβερνήσεις πρέπει να αμυνθούν έναντι των πιέσεων από το στενό ενδιαφέρον από ομάδες συμφερόντων , και το σύστημα του ΠΟΕ μπορεί να βοηθήσει. Το σύστημα της GATT - ΠΟΕ καλύπτει ένα ευρύ φάσμα τομέων . Έτσι , εάν κατά τη διάρκεια μιας εμπορικής διαπραγμάτευσης ασκηθεί πίεση από ομάδες που επιδιώκουν οικονομικά συμφέροντα και ζητούν να αντιμετωπιστούν ως ειδικές περιπτώσεις τότε η εκάστωτε κυβέρνηση μπορεί να απορρίψει τις συγκεκριμένες προτάσεις υποστηρίζοντας ότι χρειάζεται ένα ευρύ φάσμα συμφωνιών που θα ωφελήσει όλους τους τομείς της οικονομίας. Οι κυβερνήσεις κάνουν ακριβώς ότι , σε τακτική βάση .

- **Το σύστημα ενθαρρύνει την καλή κυβέρνηση**

Σύμφωνα με τους κανόνες του ΠΟΕ , αν μια δέσμευση έχει γίνει για την απελευθέρωση ενός τομέα του εμπορίου, είναι δύσκολο να αντιστραφεί . Οι κανόνες αποθαρρύνουν επίσης μια σειρά από μη συνετές πολιτικές. Για τις επιχειρήσεις , αυτό σημαίνει μεγαλύτερη βεβαιότητα και σαφήνεια σχετικά με τους όρους των συναλλαγών . Για τις κυβερνήσεις συχνά μπορεί να σημαίνει καλή πειθαρχία. Οι κανόνες αυτοί περιλαμβάνουν δεσμεύσεις έτσι ώστε να μην ολισθήσουν σε μη συνετές πολιτικές . Ο προστατευτισμός σε γενικές γραμμές δεν είναι ορθώς λόγω των ζημιών που προκαλεί σε εθνικό και τοπικό επίπεδο . Συγκεκριμένα είδη εμπορικών φραγμών προσθέτουν επιπλέον ζημιά επειδή παρέχουν ευκαιρίες για διαφθορά και άλλες μορφές κακής κυβέρνησης . Ένα είδος φραγμού στο εμπόριο , το οποίο οι

κανόνες του ΠΟΕ προσπαθούν να αντιμετωπίσουν είναι η ποσόστωση, δηλαδή ο περιορισμός με ένα συγκεκριμένο ποσοστό και ποσό των εισαγωγών ή των εξαγωγών κάθε χρόνο . Λόγω του περιορισμού τις προσφοράς από τις ποσοστώσεις , προκαλείται τεχνητή αύξηση των τιμών , δημιουργώντας ασυνήθιστα μεγάλα κέρδη. Αυτό το κέρδος μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να επηρεάσει και να καθοδηγήσει στρατηγικές πολιτικές με προσωπικά συμφέροντα διότι υπάρχουν διαθέσιμα περισσότερα χρήματα. Συνεπώς, οι ποσοστώσεις είναι ένας ιδιαίτερα κακός τρόπος περιορισμού του εμπορίου. Οι κυβερνήσεις έχουν συμφωνήσει μέσα από τους κανόνες του ΠΟΕ ότι η χρήση τους θα πρέπει να αποθαρρύνεται. Παρ 'όλα αυτά, οι ποσοστώσεις , διαφόρων τύπων παραμένουν σε χρήση στις περισσότερες χώρες, και οι κυβερνήσεις υποστηρίζουν σθεναρά ότι της χρειάζονται. Ο ΠΟΕ προσπαθεί μέσα από τις συμφωνίες που έχει πραγματοποιήσει να εξάλειψη και να μείωση αυτό το φαινόμενο ,της διαφθοράς και της κακής διακυβέρνησης με την βοήθεια και την συμπαράσταση αρκετών κρατών –μελών.

4.2 ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ(ΠΟΕ)

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου γράφει ένα σύνταγμα για όλη την υδρόγειο. Οι υπουργοί εμπορίου και CEOs (ανώτατα διευθυντικά στελέχη) που ελέγχουν τον ΠΟΕ προσπαθούν να επηρεάσουν την κοινή γνώμη και να κάνουν να πιστέψει ο κόσμος ότι ο σκοπός του είναι να εμπνεύσει την ανάπτυξη και την ευημερία για όλους . Στην πραγματικότητα, ο ΠΟΕ έχει υπάρξει το μεγαλύτερο εργαλείο για τη λήψη του δημοκρατικού ελέγχου των πόρων από τις κοινότητές μας δίνοντας τον στα χέρια των εταιρειών. Οι αρνητικές συνέπειες του παρουσιάζονται παρακάτω όπως έχουν αναρτηθεί από την επίσημη ιστοσελίδα του global exchange.

- **Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου είναι θεμελιωδώς αντιδημοκρατικός**

Ο Παγκόσμιος οργανισμός εμπορίου έχει πολλές πολιτικές και κοινωνικές επιπτώσεις για τον πλανήτη μας, διότι δεν είναι ένα δημοκρατικό , διάφανες θεσμικό όργανο. Η διαδικασία λήψης αποφάσεων εντός του ΠΟΕ είναι πολύπλοκη. Ένας από τους κανονισμούς προβλέπει ότι οι αποφάσεις θα πρέπει να λαμβάνονται «με συναίνεση» . αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να συμφωνούν όλα τα κράτη – μέλη. Επίσης στο τέλος κάθε διάσκεψης θα πρέπει να έχει ληφθεί απόφαση για όλα τα θέματα. Είτε θα υπάρχει συμφωνία για όλα τα θέματα είτε δε θα υπογράψει καμία συμφωνία και η διάσκεψη θα αποτύχει. Το γεγονός αυτό δημιουργεί σε κάποιες χώρες μεγάλη πίεση προκειμένου να υπαναχωρήσουν σχετικά με κάποιο ζήτημα, αφού διαφορετικά κινδυνεύουν να αντιμετωπίσουν πολιτικά ή οικονομικά αντιμετρά από τα υπόλοιπα κράτη-μέλη . Αυτός ο τρόπος λειτουργίας δημιουργεί μια κατάσταση «συναλλαγής». Εξαιτίας του γεγονότος ότι όλα τα θέματα αποτελούν αναπόσπαστα μέρη ενός και μόνο πακέτου , κάποιες κυβερνήσεις συχνά υπαναχωρούν σε ένα ζήτημα κερδίζοντας σαν αντάλλαγμα την υπαναχώρηση των άλλων κυβερνήσεων σε κάποιο άλλο. Το σύστημα αυτό ωφέλει κατά βάση τις ισχυρές χώρες που έχουν στη διάθεση τους περισσότερα ζητήματα προς συναλλαγή και ως εκ τούτου μπορούν να αποκομίσουν και περισσότερα οφέλη. Οι κανόνες του παγκοσμίου οργανισμού εμπορίου δημιουργήθηκαν και δημιουργούνται από και για τις εταιρείες και είναι αυστηροί ως προς την εσωτερική πρόσβαση στις διαπραγματευτικές. Για παράδειγμα η Αμερικανίδα εκπρόσωπος εμπορίου για να έχει πρόσβαση στις διαπραγματεύσεις πρέπει να της

παραχωρηθεί άδεια από 17 διαφορετικούς βιομηχανικούς τομείς συμβουλευτικών επιτρόπων. Επίσης ο οργανισμός αγνοεί συστηματικά την "είσοδο" του πολίτη και των καταναλωτών , του περιβάλλοντος , των ανθρωπινών δικαιωμάτων και τις εργασίας στον θεσμό αυτό. Αρνήθηκε ακόμα και άπλες αιτήσεις για πληροφορίες , και όλες οι διαδικασίες που πραγματοποιεί είναι άκρως μυστικές.

- **Ο ΠΟΕ καταπατά τα ανθρωπινά δικαιώματα των εργαζομένων**

Θα θέλαμε να πιστέψουμε πως ο παγκόσμιος οργανισμός εμπορίου ιδρύθηκε για να δημιουργήσει έναν κόσμο με ελευθερία στο εμπόριο. Επίσης θα έπρεπε να προωθεί την παγκόσμια κατανόηση και ειρήνη. Αντί αυτού επικρατεί η κυριαρχία του διεθνούς εμπορίου προς όφελος πλούσιων χωρών και ατομικών συμφερόντων, προκαλεί θυμό και αγανάκτηση που μας κάνει λιγότερο ασφαλείς , χρειάζονται διεθνείς συμφωνίες που σέβονται τα ανθρωπινά δικαιώματα , σέβονται επίσης τα συστήματα της δημοκρατίας και του εμπορίου με σκοπό να προωθήσουν την παγκόσμια ειρήνη. Επίσης ,ο Παγκόσμιος οργανισμός εμπορίου θέτει κανόνες υπέρ των «δικαιωμάτων» των επιχειρήσεων για να επωφεληθούν πάνω από τα δικαιώματα του ανθρώπου και της εργασίας .Ο ΠΟΕ αντί να υποστηρίζει και να ενεργεί υπέρ της προώθησης διεθνών αναγνωρισμένων προτύπων εργασίας , ενθαρρύνει την καθοδική πορεία στου μισθούς οδηγώντας τους εργαζόμενους σε συγκρούσεις μεταξύ τους. Επίσης ο θεσμός απεφάνθη πως είναι παράνομο για μια κυβέρνηση να απαγορεύει την κυκλοφορία ενός προϊόντος άσχετος με τον τρόπο παραγωγής του ακόμα και τα εμπορεύματα που παράγονται με την παιδική εργασία. Συνεπώς οι κυβερνήσεις δεν μπορούν να λάβουν υπόψη τους " μη εμπορικές αξίες" όπως και τα ανθρωπινά δικαιώματα. Για παράδειγμα η Βιρμανία είναι κατά της πραγματοποιήσεις στις αγοραστικές αποφάσεις και τέτοιου τύπου επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται σε δικτατορικές συμπεριφορές. Ο ΠΟΕ έχει μεγαλύτερη δύναμη απ ότι τα Ηνωμένα έθνη για την τιμωρία των χωρών που παραβιάζουν τους κανόνες του.

- **Ο ΠΟΕ και η ιδιωτικοποίηση των βασικών**

Ο Παγκόσμιος οργανισμός εμπορείου επιδιώκει στον αναγκασμό των εθνικών Κυβερνήσεων να ιδιωτικοποίηση τις δημοσιές υπηρεσίες που είναι βασικές για την καθημένη μας ζωή, τα όποια είναι η εκπαίδευση, η υγειονομική περίθαλψη, η ηλεκτρική ενεργεία και το νερό, έτσι ώστε να είναι πιο εύκολη η πρόσβαση σε αυτούς τους τομείς από τις πολυεθνικές εταιρίες. Η γενική συμφωνία του ΠΟΕ για το εμπόριο και τις υπηρεσίες ή της GTAS, περιλαμβάνει περίπου 160 απειλούμενες δημοσιές υπηρεσίες με βλέψεις την ιδιωτικοποίηση τους συμπεριλαμβανομένου , την φροντίδα των παιδιών και ηλικιωμένων , την αποχέτευση , τα σκουπίδια , της τηλεπικοινωνίες , των κατασκευών , των τραπεζών , της ασφάλισης , την μεταφορά , την ναυτιλία , της ταχυδρομικές υπηρεσίες , και τον τουρισμό . Με την συμφωνία αυτή όλο το ελεύθερο εμπόριο άρχισε να κάνει στροφή προς την παγκοσμιοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών που μετατράπηκαν σε κερδοσκοπικές επιχειρήσεις , ούτος ώστε αυτό να αποφέρει πλήγμα σε διαφορές κοινότητες .

- **Ο ΠΟΕ καταστρέφει το περιβάλλον**

Οι μεγάλες εταιρείες εκμεταλλεύονται και χρησιμοποιούν τον ΠΟΕ προς όφελος τους προκείμενου να καταστρέψουν τα τοπικά και εθνικά περιβαλλοντολογικά κινήματα για την προστασία του περιβάλλοντος κατηγορώντας τα ως “ εμπόδια του εμπορίου “. Επίσης προσπαθεί για την απελευθέρωση των κλάδων των υπηρεσιών όπως η υλοτομία , η αλιεία , το νερό , τα οποία είναι επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας , καθώς και την διανομή ενέργειας , που οδηγεί σε περεταίρω εκμετάλλευση των φυσικών πόρων. Ο ΠΟΕ ελέγχεται και κατευθύνεται σύμφωνα με τα εκάστοτε συμφέροντα είτε από εταιρείες με μεγάλη επιρροή είτε αρκετές φορές από τα ίδια τα κράτη και όταν οι κανόνες για το εμπόριο έρχονται σε σύγκρουση με τους κανόνες για το περιβάλλον , υπερισχύουν οι κανόνες του εμπορίου. Καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι το περιβάλλον θυσιάζεται και κατακρεουργείται στον βωμό του χρήματος.

- **Ο ΠΟΕ και η εκμετάλλευση του ανθρωπινού δυναμικού**

Η σφοδρή υπεράσπιση του ΠΟΕ για τα δικαιώματα (TRIRS) του “εμπορίου σχετικά με την πνευματική ιδιοκτησία” – δίπλωμα ευρεσιτεχνίας , πνευματικά δικαιώματα , εμπορικές επωνυμίες – έρχεται σε βάρος της υγείας των ανθρώπων και των ζώων. Ο ΠΟΕ έχει προστατεύσει το “δικαίωμα κέρδους “ φαρμακευτικών εταιριών εναντίον στις κυβερνήσεις που επιδιώκουν να προστατευόσουν την υγεία των ανθρώπων τους με την παροχή σωτήριων φαρμάκων σε χώρες όπως την υποσαχάρια Αφρική , όπου χιλιάδες πεθαίνουν κάθε μέρα από HIV/AIDS. Οι αναπτυσσόμενες χώρες κέρδισαν μια σημαντική νίκη το 2001 όταν επιβεβαιώθηκε το δικαίωμα για την παράγωγη γεννόσημων φαρμάκων (η την εισαγωγή αυτών αν δεν υπήρχε ικανότητα παράγωγης) , έτσι ώστε να μπορούν να παρέχουν βασικά φάρμακα για τους πληθυσμούς τους με λιγότερα έξοδα. Δυστυχώς το 2003, πολλές νέες συνθήκες συμφωνηθήκαν οι οποίες θα έκαναν πιο δύσκολο για τις χώρες να παράγουν αυτά τα φάρμακα. Για άλλη μια φορά , ο ΠΟΕ αποδεικνύει ότι εξυπηρετεί τα εταιρικά κέρδη αντί τη σωτηρία ανθρώπων και ζώων.

- **Ο ΠΟΕ αυξάνει την ανισότητα και την παγκόσμια «πείνα»**

Το ελεύθερο εμπόριο δεν λειτουργεί για την πλειοψηφία του κόσμου. Κατά την διάρκεια της πιο πρόσφατης περιόδου ταχείας ανάπτυξης του εμπορίου και των επενδύσεων η ανισότητα επιδεινώθηκε τόσο διεθνώς όσο και στο εσωτερικό των χωρών. Το πρόγραμμα ανάπτυξης των ΗΠΑ αναφέρει ότι το πλουσιότερο 20% του παγκοσμίου πληθυσμού καταναλώνουν το 86% των παγκόσμιων πόρων ενώ το φτωχότερο 80% καταναλώνει μόλις το 14%. Οι κανόνες του ΠΟΕ έχουν σπεύσει αυτές τις τάσεις με το να ανοίγουν στις ξένες χώρες, επενδύσεις, και έτσι καθιστούν ευκολότερο για την παράγωγη να πάει όπου η εργασία είναι ευκολότερη και όπου είναι πιο εύκολη να εκμεταλλευτεί σε συνδυασμό επιπλέον με το γεγονός ότι το περιβαλλοντικό κόστος είναι πιο χαμηλό. Επιπλέον ,οι αγρότες παράγουν αρκετά τρόφιμα στον κόσμο για να τραφούν όλοι αλλά λόγω του εταιρικού έλεγχου τις διανομής των τροφίμων οκτακόσια εκατομμύρια άνθρωποι σε όλων των κόσμο υποφέρουν από υποσιτισμό. Σύμφωνα με την οικουμενική διακηρύξει των δικαιωμάτων του ανθρώπου, το φαγητό είναι ανθρώπινο δικαίωμα. Στις αναπτυσσόμενες χώρες 4 στους 5 ανθρώπους βγάζουν τα προστο ζην από την γη.

Αλλά η αλλαγή στην βασική αρχή στην συμφωνία του Π.Ο.Ε για την γεωργία είναι ότι οι δύναμης της αγοράς θα πρέπει να ελέγχουν την γεωργική πολιτική και όχι μια εθνική δέσμευση για την εξασφάλιση τροφίμων , την ασφάλεια και την διατήρηση αξιοπρεπούς εισοδήματος για την οικογένεια ενός αγρότη.

Οι τακτικές του Π.Ο.Ε έχουν επιτρέψει την απόρριψη βαριά επιδοτούμενων βιομηχανικά παραγόμενων τροφίμων σε φτωχές χώρες υπονομεύοντας την τοπική παράγωγη και την αύξηση της πείνας .

- **Ο ΠΟΕ βλάπτει φτωχές , μικρές χώρες για πλούσια ισχυρά έθνη.**

Ο Π.Ο.Ε υποτίθεται πως λειτουργεί σε μια συνενωτική βάση για την ίδια εξουσία λήψης αποφάσεων για όλους. Στην πραγματικότητα , πολλές σημαντικές αποφάσεις λαμβάνονται σε μια διαδικασία με την οποία οι διαπραγματευτές φτωχών χωρών δεν έχουν καν κληθεί σε συναντήσεις και κλεισμένων θυρών και τότε ανακοινώνονται συμφωνίες οι ποιες οι φτωχές χώρες δεν γνωρίζουν πως έχουν συζητηθεί. Πολλές χώρες δεν αρκετό προσωπικό εμπόριου προκείμενου να συμμετέχουν σε όλες τις διαπραγματεύσεις ή να έχουν ακόμη και έναν νόμιμο αντιπρόσωπο στο Π.Ο.Ε. Αυτό ζημιώνει σοβαρά τις φτωχές χώρες από την εκπροσώπηση των συμφερόντων τους. Ομοίως πολλές χώρες είναι πολύ φτωχές για να υπερασπιστούν τον εαυτό τους από προκλήσεις πλούσιων χωρών και έτσι αναγκάζονται να αλλάξουν τους νομούς τους αντί να πληρώνουν για την δική τους άμυνα.

- **Ο Π.Ο.Ε φαλκιδεύει το τοπικό επίπεδο λήψης αποφάσεων της εθνικής κυριαρχίας.**

Τα πιο ευνοημένα κράτη στην διάταξη του Π.Ο.Ε απαιτούν από όλες τις χώρες μέλη να συμπεριφέρονται ισότιμα μεταξύ τους και να χειρίζονται όλες τις εταιρείες αυτών των χωρών ισότιμα ανεξάρτητα από το ιστορικό τους. Τοπικές πολιτικές που στοχεύουν στην επιβράβευση εταιρειών που προσλαμβάνουν τοπικούς κατοίκους ,χρησιμοποιούν εγχώρια υλικά ,υιοθετούν φιλικές προς το περιβάλλον πρακτικές είναι παράνομες συμφώνα με τον Π.Ο.Ε. Απαγορεύεται για τις αναπτυσσόμενες χώρες η δημιουργία τοπικών νομών που οι αναπτυγμένες χώρες είχαν επιδέξει, όπως η προστασία των νέων, εγχώριων βιομηχανιών μέχρι να γίνουν διεθνώς ανταγωνιστικές. Ο πρώην κυβερνήτης της Καλιφόρνια, Grey Davis, έθεσε το νομοσχέδιο "Αγορά Καλιφόρνια" που θα χορηγούσε μια μικρή προτίμηση για τις τοπικές επιχειρήσεις. Όταν ο Π.Ο.Ε δημιουργήθηκε το 1995 , ολόκληρα τμήματα των νομών των Η.Π.Α ξεγράφησαν. Πολλές χώρες ακόμη αλλάζουν τους νομούς και τα συντάγματά τους αναμένοντας τις πιθανές μελλοντικές αποφάσεις και τις διαπραγματεύσεις του Π.Ο.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5.1 ΕΕ και Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ).

Το εμπόριο αποτελεί για την Ευρωπαϊκή Ένωση το βασικό μοχλό της ανάπτυξης και επιβίωσής της. Πολλά χρόνια πριν αποκτήσει τη σημερινή της μορφή, η τότε Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα είχε ως βάση της τα κοινά οικονομικά συμφέροντα των μελών της. Η Συνθήκη της Ρώμης είχε αρχικά ως στόχο τη δημιουργία μιας τελωνειακής ένωσης ανάμεσα στα κράτη που συμμετείχαν, με την κατάργηση των δασμών και γενικότερα των εμποδίων στο εμπόριο μεταξύ τους και την υιοθέτηση κοινού εξωτερικού δασμολογίου προς τις εισαγωγές από τρίτες χώρες. Σταδιακά, ως αποτέλεσμα της ανάπτυξης του διεθνούς εμπορίου και της παγκοσμιοποίησης, η κοινή εμπορική πολιτική εξελίχθηκε σε μία από τις πλέον σημαντικές Κοινοτικές πολιτικές. Παράλληλα, οι διαδοχικές διευρύνσεις και η ισχυροποίηση της Κοινής Αγοράς κατέστησαν την ΕΕ ηγετικό δρώντα στις εμπορικές διαπραγματεύσεις παγκοσμίως, τόσο σε διμερές επίπεδο (δηλαδή ανάμεσα στην ΕΕ και τρίτες χώρες) όσο και σε πολυμερές, στα πλαίσια αρχικά της GATT (General Agreement on Tariffs and Trade – Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου) και εν συνεχεία του Παγκοσμίου Οργανισμού Εμπορίου που τη διαδέχθηκε.

Σήμερα η ΕΕ αποτελεί τη μεγαλύτερη δύναμη στο παγκόσμιο εμπόριο, τη μεγαλύτερη εξαγωγέα τόσο αγαθών όσο και υπηρεσιών παγκοσμίως, τη μεγαλύτερη πηγή άμεσων ξένων επενδύσεων προς τρίτες χώρες και το δεύτερο μεγαλύτερο δέκτη ξένων επενδύσεων μετά τις Η.Π.Α. (Μακροπούλου Ι., 2008). Σε μεγάλο βαθμό, οι εμπορικές σχέσεις της ΕΕ πραγματοποιούνται σε περιφερειακό επίπεδο, ανάμεσα δηλαδή στην Ένωση από τη μία πλευρά και σε μια άλλη περιφερειακή ένωση κρατών από την άλλη, όπως είναι οι χώρες ACP (Αφρικής, Καραϊβικής και Ειρηνικού), οι Μεσογειακές χώρες που υπάγονται στη «διαδικασία της Βαρκελώνης» (Barcelona process) ή οι χώρες του Συμβουλίου Συνεργασίας του (Περσικού) Κόλπου (Gulf Cooperation Council- GCC). Ωστόσο, η συμμετοχή της ΕΕ στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου επιβάλλει κανόνες στις διμερείς εμπορικές της σχέσεις, που σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως στις χώρες ACP, οδηγούν σε αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο διεξάγεται το διμερές εμπόριο.

Η ΕΕ υπήρξε ανέκαθεν υπέρμαχος ενός παγκοσμιοποιημένου συστήματος εμπορικών σχέσεων, με κοινούς κανόνες εμπορίου που να ισχύουν για τις εμπορικές συναλλαγές ανάμεσα σε όλες τις χώρες. Μέσα στο πλαίσιο του Παγκοσμίου Οργανισμού Εμπορίου η ΕΕ προσπαθεί να επιτύχει:

- Άνοιγμα των αγορών προϊόντων, υπηρεσιών και επενδύσεων, σε συνδυασμό με τη δημιουργία συγκεκριμένων και διαφανών κανόνων για τη διεξαγωγή του εμπορίου
- Μετατροπή του ΠΟΕ σε έναν περισσότερο ανοιχτό και αποτελεσματικό οργανισμό, ο οποίος θα λαμβάνει μέρος σε συζητήσεις με άλλους οργανισμούς και ομάδες
- Πλήρη ένταξη των αναπτυσσόμενων χωρών στο σύστημα λήψης αποφάσεων του ΠΟΕ και ενσωμάτωσή τους στη παγκόσμια οικονομία.

Γενικότερα, η ΕΕ έχει ως στόχο της, σε ότι αφορά τις εμπορικές της σχέσεις με τις αναπτυσσόμενες χώρες, την απελευθέρωση του εμπορίου, που πιστεύει πως θα τις οδηγήσει στην ανάπτυξη. Στο πλαίσιο αυτό η Ένωση έχει θεσμοθετήσει το Γενικό Σύστημα Προτιμήσεων (Generalised System of Preferences- GSP), το οποίο στην ουσία αποτελεί μια μονομερή, από την πλευρά της ΕΕ, προτιμησιακή πρόσβαση (δηλαδή με μειωμένους ή καθόλου δασμούς) στην αγορά της για μια σειρά προϊόντων προερχόμενων από αναπτυσσόμενες χώρες. Η πρόβλεψη για τη δημιουργία «Γενικού Συστήματος Προτιμήσεων» ανήκει στον ΟΗΕ, καθώς αυτός ήταν που στη Σύνοδο για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (United Nations Conference on Trade and Development- UNCTAD) το 1968 πρότεινε στα αναπτυγμένα κράτη τη δημιουργία τέτοιων ευνοϊκών εμπορικών σχέσεων με τον αναπτυσσόμενο κόσμο, αλλά ήταν η ΕΕ η οποία πρώτη εφάρμοσε ένα τέτοιο πρόγραμμα το 1971. Η Ένωση εφαρμόζει το Γενικό Σύστημα Προτιμήσεων για 10ετείς κύκλους, στο τέλος των οποίων επαναδιαπραγματεύεται τους όρους με τις τρίτες χώρες. Το Μάρτιο του 2001, επιπλέον, η ΕΕ εγκαινίασε την πρωτοβουλία «Όλα εκτός από όπλα» (Everything but arms initiative). Με βάση την πρωτοβουλία αυτή, η ΕΕ άνοιξε την αγορά της για όλα τα αγαθά (εκτός από όπλα) προερχόμενα από 49 «λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες», τα οποία εισάγονται χωρίς κανέναν φόρο πλέον στις χώρες της ΕΕ. (Μακροπούλου Ι., 2008)

5.2 ΕΕ και εμπορικές σχέσεις με τις χώρες της Αφρικής, Καραϊβικής και Ειρηνικού (ACP). Οι συνθήκες Yaoundé, Lomé και Cotonou.

Από την υπογραφή της Συνθήκης της Ρώμης, το 1957, η συνεργασία ανάμεσα στην τότε Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) και τις αναπτυσσόμενες χώρες της Αφρικής, Καραϊβικής και Ειρηνικού (African, Caribbean and Pacific- ACP) υπήρξε συνεχής, καθώς τα ιδρυτικά μέλη της Κοινότητας που την υπέγραψαν εξέφρασαν την αλληλεγγύη τους προς τις τότε αποικίες και υπερπόντιες κτήσεις και δεσμεύθηκαν να συμβάλουν στην ανάπτυξή τους. Οι πρώτες επίσημες συνθήκες αναπτυξιακής συνεργασίας, ωστόσο, υπήρξαν οι Yaoundé I (1963-1969) και Yaoundé II (1969-1975), οι οποίες προέβλεπαν την παροχή οικονομικών πόρων ιδιαίτερα προς τις πρώην γαλλικές αποικίες, με σκοπό να δημιουργηθούν υποδομές κατάλληλες για την ανάπτυξη των χωρών αυτών μετά την ανεξαρτητοποίησή τους.

Με την είσοδο στην ΕΟΚ του Ηνωμένου Βασιλείου, το 1973, δημιουργήθηκε η ανάγκη σύναψης νέας συμφωνίας, ευρύτερης από τις προηγούμενες και με διαφοροποιημένο περιεχόμενο. Η πρώτη συμφωνία Lomé υπογράφηκε το 1975 ανάμεσα στα 9 τότε κράτη-μέλη της ΕΟΚ και 46 χώρες ACP, εγκαθιδρύοντας ένα σύστημα εμπορικών σχέσεων ανάμεσα στις δύο ομάδες κρατών, το οποίο ανανεωνόταν κάθε πέντε χρόνια μέχρι το 2000. Το σύστημα αυτό, τουλάχιστον τυπικά, καθιστούσε για πρώτη φορά τις δύο συναλλασσόμενες ομάδες ισότιμες, με τις χώρες ACP να διαχειρίζονται οι ίδιες τους πόρους που τους παρέχονταν, ενώ η ΕΕ έπαιζε υποστηρικτικό ρόλο. Οι διαδοχικές συμφωνίες Lomé προέβλεπαν την παροχή αναπτυξιακής βοήθειας για πενταετείς περιόδους σε συνδυασμό με μη αμοιβαία εμπορικά πλεονεκτήματα για τις χώρες ACP (που περιελάμβαναν την απεριόριστη

αφορολόγητη εισαγωγή στην αγορά της ΕΟΚ σχεδόν του 99% της βιομηχανικής παραγωγής των χωρών ACP καθώς και ορισμένων άλλων προϊόντων). Ο όρος «μη αμοιβαία» (non reciprocal) σημαίνει πως, αντίθετα, τα προϊόντα της ΕΟΚ φορολογούνταν για την είσοδό τους στις χώρες ACP. Επιπλέον της βοήθειας αυτής, οι συμφωνίες Lomé προέβλεπαν δύο προγράμματα για εγγυημένο εισόδημα από εξαγωγές προϊόντων: το STABEX, για την εξαγωγή ορισμένων γεωργικών προϊόντων, όπως καφές, κακάο και τσάι, και το SYSMIN, που χρηματοδοτούσε τον μεταλλευτικό τομέα, για χώρες οι οικονομίες των οποίων στηρίζονταν σε μεταλλεύματα. Επιπρόσθετα, η Ένωση σύναψε ξεχωριστά εμπορικά πρωτόκολλα για ορισμένους ευαίσθητους τομείς της οικονομίας των χωρών ACP, όπως η ζάχαρη, οι μπανάνες και το ρούμι, προϊόντα στα οποία στηρίζονταν σε μεγάλο βαθμό οι οικονομίες ορισμένων από τις χώρες αυτές.

Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990, έγινε σαφές πως οι εμπορικές σχέσεις ανάμεσα στην ΕΕ και τις χώρες ACP εισήλθαν σε μία νέα φάση, εξαιτίας μιας σειράς οικονομικών και πολιτικών παραγόντων. Η δημιουργία του Παγκοσμίου Οργανισμού Εμπορίου, ο οποίος έδωσε έμφαση στην απελευθέρωση των αγορών και την άρση των εμποδίων στο διεθνές εμπόριο, είχε ως αποτέλεσμα το προστατευτικό, μη αμοιβαίο σύστημα των συμφωνιών Lomé να αποβεί αναχρονιστικό και να καθίσταται απαραίτητη η αντικατάστασή του με ένα άλλο σύστημα, βασισμένο σε πιο φιλελεύθερες αρχές. Παράλληλα, το τέλος του Ψυχρού πολέμου και η διατάραξη των ισορροπιών που αυτός είχε δημιουργήσει, είχαν ως αποτέλεσμα να δοθεί παγκοσμίως μεγαλύτερη έμφαση στις αρχές της δημοκρατίας και της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και να δημιουργηθεί η ανάγκη σύνδεσης του σεβασμού αυτών των αρχών από ένα κράτος με την παροχή αναπτυξιακής βοήθειας προς αυτό. Οι χώρες που χορηγούσαν την αναπτυξιακή βοήθεια ήθελαν να είναι σίγουρες πως η βοήθεια αυτή όντως χρησιμοποιείται για αναπτυξιακούς σκοπούς και όχι, όπως συχνά συνέβαινε ως τότε, για τη στήριξη μη δημοκρατικών και διεφθαρμένων καθεστώτων. Το αποτέλεσμα ήταν η συνθήκη Cotonou, η οποία πήρε το όνομά της από την πρωτεύουσα του Benin, όπου υπογράφηκε τον Ιούνιο 2000, ύστερα από διαπραγματεύσεις που κράτησαν δύο χρόνια. Η συνθήκη αυτή σχεδιάστηκε για να ρυθμίζει τις εμπορικές σχέσεις ανάμεσα στην ΕΕ και τις χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ACP), και έχει διάρκεια είκοσι ετών, με τη δυνατότητα αναθεώρησης ανά πέντε χρόνια. Η συνθήκη Cotonou έχει ως βάση της τρεις αλληλοσυνδεόμενες πυλώνες: ο ένας αφορά το εμπόριο και την οικονομική συνεργασία γενικότερα, ο δεύτερος την χρηματοοικονομική-αναπτυξιακή συνεργασία και ο τρίτος την πολιτική διάσταση της συνεργασίας ΕΕ- ACP χωρών.

Πιο συγκεκριμένα, στον εμπορικό τομέα προβλέφθηκε η δημιουργία των Συμφωνιών Οικονομικής Συνεργασίας (Economic Partnership Agreements- EPAs), εμπορικών συμφωνιών δηλαδή οι οποίες θα είναι συμβατές πλέον με τους νέους κανόνες του Παγκοσμίου Οργανισμού Εμπορίου. Αυτό σημαίνει πως οι συμφωνίες αυτές δε θα είναι προστατευτικές και άνισες, όπως συνέβαινε ως τώρα, αλλά, αντίθετα, θα είναι συμφωνίες που θα βασίζονται στην αρχή της αμοιβαιότητας

ανάμεσα στην ΕΕ και περιφερειακές ενώσεις κρατών ΑCP, ή ακόμα και μεμονωμένα κράτη, όπου αυτό θεωρηθεί δυνατό. Σχετικά με τον δεύτερο πυλώνα, αυτόν της αναπτυξιακής συνεργασίας, τα αναπτυξιακά όργανα απλουστεύθηκαν με τη Συνθήκη Cotonou και η παροχή αναπτυξιακής βοήθειας συνδέθηκε με την απόδοση και τις αντικειμενικές ανάγκες του κάθε κράτους. Τέλος, σχετικά με τον «πολιτικό» πυλώνα, δόθηκε έμφαση στο ρόλο των μη κυβερνητικών οργανισμών και γενικότερα των μη κρατικών δρώντων στην ανάπτυξη. Παράλληλα, για πρώτη φορά, η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ο σεβασμός του κράτους δικαίου και των δημοκρατικών θεσμών αποτελούν «βασικά στοιχεία» της Συνθήκης, η παραβίαση των οποίων μπορεί να οδηγήσει στην παύση της αναπτυξιακής βοήθειας από την πλευρά της ΕΕ. (Μακροπούλου Ι., 2008)

5.3 Συμφωνίες Οικονομικής Συνεργασίας με τις χώρες ΑCP

Το παρόν σύστημα προτιμησιακών εμπορικών σχέσεων με τις χώρες ΑCP θα πάψει οριστικά να ισχύει από τον Ιανουάριο 2008. Μέχρι τότε θα πρέπει να αντικατασταθεί από τις Συμφωνίες Οικονομικής Συνεργασίας (Economic Partnership Agreements- EPAs) που προβλέπονται από τη Συνθήκη Cotonou. Στις 16 Οκτωβρίου 2006, το Συμβούλιο της ΕΕ συμφώνησε να δώσει 2 δις ευρώ βοήθειας στις αναπτυσσόμενες χώρες, για να τις βοηθήσει να εφαρμόσουν τις νέες εμπορικές πολιτικές. Ο Ευρωπαίος Επίτροπος Εμπορίου Peter Mandelson δήλωσε: «Η βοήθεια για εμπόριο αποτελεί θεμέλιο λίθο για την αιεφόρο ανάπτυξη, εδραιώνοντας την ικανότητα για εμπόριο. Η εφαρμογή των νέων μας υποχρεώσεων θα ενδυναμώσει τη δέσμευση της Ευρώπης να θέσει το εμπόριο στην υπηρεσία της ανάπτυξης, τόσο στα πλαίσια του ΠΟΕ όσο και εκτός». Από το ποσό αυτό, το 1 δις ευρώ θα έχει ως πηγή την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το υπόλοιπο τα ίδια τα κράτη- μέλη.

Υπό το παλαιό καθεστώς εμπορικών σχέσεων που ισχύει έως σήμερα, η ΕΕ αποτελεί τον κυριότερο εμπορικό εταίρο της ΕΕ, κυρίως λόγω των εμπορικών δεσμών της με την Υποσαχάρια Αφρική: η ΕΕ απορροφά περισσότερο από το ένα τρίτο του συνόλου των εξαγωγών της περιοχής αυτής. Οι εξαγωγές των χωρών ΑCP προς την ΕΕ έχουν ωστόσο ελάχιστη διαφοροποίηση: το έτος 2002 8 προϊόντα αποτελούσαν το 61% του συνόλου των εξαγωγών των χωρών ΑCP προς την ΕΕ: πετρέλαιο (28%), διαμάντια (9%), κακάο (8%), ψάρια (6%), ξυλεία (4%), ζάχαρη (3%), αλουμίνιο (2%) και καπνός (2%). Από την άλλη πλευρά, οι εξαγωγές της ΕΕ προς τις χώρες ΑCP αποτελούνταν κυρίως από μηχανήματα και μηχανολογικό εξοπλισμό (26%), πλοία και βάρκες (12%), οχήματα και εξοπλισμό μεταφορών (8%) και προϊόντα της χημικής βιομηχανίας (10%). Επιπλέον το ύψος του εμπορίου διαφέρει σημαντικά ανάμεσα στις διάφορες χώρες, καθώς 10 χώρες ΑCP συγκεντρώνουν το 60% των εμπορικών ροών, με τη Νιγηρία να κατέχει την πρώτη θέση ανάμεσα στους εμπορικούς εταίρους της ΕΕ.

Τα στοιχεία αυτά δείχνουν πως, μετά από περισσότερα από τριάντα χρόνια διμερούς εμπορίου με την ΕΕ, οι χώρες ΑCP εξακολουθούν να εξαγουν μόνο έναν περιορισμένο αριθμό αγαθών και πρώτων υλών στην Ένωση, γεγονός που καθιστά

φανερό πως το προτιμησιακό σύστημα που είχε επικρατήσει δεν εκπλήρωνε τους αναπτυξιακούς του σκοπούς. Οι Συμφωνίες Οικονομικής Συνεργασίας (EPAs) έρχονται να υποκαταστήσουν το σύστημα αυτό και να αποτελέσουν ένα εργαλείο ανάπτυξης για τις χώρες ACP. Οι EPAs έχουν ως στόχο τη σταδιακή ένταξη των χωρών ACP στην παγκόσμια οικονομία, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην οικονομική ανάπτυξη και την εξάλειψη της φτώχειας. Οι διαπραγματεύσεις σχετικά με τη σύναψη Συμφωνιών Οικονομικής Συνεργασίας ξεκίνησαν το 2002 με έξι ομάδες χωρών ACP, 4 από τις οποίες Αφρικανικές (Δυτική, Κεντρική, Ανατολική, Νότια Αφρική). Οι διαπραγματεύσεις αυτές περιελάμβαναν δύο φάσεις, μία με όλες τις χώρες ACP, για θέματα που αφορούσαν το σύνολο των χωρών αυτών και μία δεύτερη με κάθε μία από τις ξεχωριστές ομαδοποιήσεις κρατών, για ειδικότερα ζητήματα.

Βασικά οι Συμφωνίες Οικονομικής Συνεργασίας αποτελούν συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου ανάμεσα στην ΕΕ και υπό-ομάδες χωρών ACP. Στόχος των συμφωνιών αυτών είναι να αποτελέσουν μοχλούς που θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη και την περιφερειακή ολοκλήρωση, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη έννοιες όπως η δημοκρατική διακυβέρνηση, η αειφόρος ανάπτυξη, η προστασία του περιβάλλοντος και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ο απώτερος σκοπός των Συμφωνιών Οικονομικής Συνεργασίας είναι να αλλάξουν τη φύση της σχέσης ανάμεσα στην ΕΕ και τις χώρες ACP από μία σχέση εξάρτησης στους ευνοϊκούς δασμολογικούς όρους που είχε θέσει η ΕΕ σε μία συνεργασία ανάμεσα σε ισότιμους εταίρους, που θα οδηγήσει στην ανάπτυξη και την ευημερία. (Μακροπούλου Ι., 2008)

5.4 Η νέα εμπορική πολιτική της ΕΕ.

Όπως φαίνεται από τη Συνθήκη Cotonou και τις Συμφωνίες Οικονομικής Συνεργασίας, μια νέα εποχή έχει ανατείλει στις εμπορικές σχέσεις της ΕΕ με τρίτες χώρες, ή με ομαδοποιήσεις και περιφερειακές ενώσεις κρατών. Όπως χαρακτηριστικά το έθεσε ο Ευρωπαϊός Επίτροπος Εμπορίου, Peter Mandelson, το κύριο μήνυμα που θέλει να περάσει η ΕΕ είναι το εξής: «απόρριψη του προστατευτισμού στο εσωτερικό και ενεργή προσπάθεια για το άνοιγμα των αγορών στο εξωτερικό». Η ΕΕ ενδιαφέρεται για την επικράτηση του ελεύθερου εμπορίου, όχι όμως με κάθε κόστος, χωρίς δηλαδή να λαμβάνει υπόψη της παράγοντες όπως η προστασία του περιβάλλοντος, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή των ιδιαίτερων πολιτιστικών και κοινωνικών συνθηκών που επικρατούν σε κάθε χώρα.

Η απελευθέρωση του εμπορίου και η μείωση του προστατευτισμού έχει ήδη επιτευχθεί από την πλευρά της ΕΕ σε μεγάλο βαθμό, καθώς η πλειοψηφία των εισαγωγών της είτε είναι αφορολόγητες είτε υποβάλλονται σε μειωμένους δασμούς, με το καθεστώς του Γενικού Συστήματος Προτιμήσεων (GSP). Στο πλαίσιο του Συστήματος αυτού έχει θεσμοθετηθεί και το ειδικό πρόγραμμα κινήτρων με την επωνυμία «GSP+», το οποίο προβλέπει την παροχή επιπρόσθετων πλεονεκτημάτων σε χώρες που εφαρμόζουν τα διεθνή πρότυπα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα δικαιώματα εργασίας, την προστασία του περιβάλλοντος, τον αγώνα ενάντια

στα ναρκωτικά καθώς και τη χρηστή διακυβέρνηση. Επιπλέον, η ΕΕ υποστηρίζει την ενεργό ανάμειξη του ιδιωτικού τομέα για την προώθηση των δικαιωμάτων αυτών.

Στο πλαίσιο της νέας εμπορικής πολιτικής της, η ΕΕ έχει ως στόχο, μεταξύ άλλων, τη διεύρυνση των εμπορικών της σχέσεων με την Κίνα και την άρση διεθνώς των μη δασμολογικών εμποδίων στο εμπόριο. Πρόσφατα, η ΕΕ έχει σημειώσει ιδιαίτερα έντονη παρουσία και στη Λατινική Αμερική: τον Ιούλιο 2000 υπέγραψε συμφωνία ελεύθερου εμπορίου με το Μεξικό, η οποία προβλέπει δικαιώματα πρόσβασης στην αγορά της χώρας για τα ευρωπαϊκά προϊόντα με τους ίδιους όρους που ισχύουν για τις εισαγωγές από τις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Καναδά, που είναι εταίροι του Μεξικού στο πλαίσιο της Συμφωνίας Ελεύθερου Εμπορίου Βόρειας Αμερικής-NAFTA (North American Free Trade Agreement). Η ΕΕ επιπρόσθετα σύναψε συμφωνία εμπορικής συνεργασίας με τη Χιλή, ενώ διεξήγαγε διαπραγματεύσεις και με τις χώρες της Mercosur (Κοινή Αγορά Νοτίου Αμερικής), δηλαδή την Αργεντινή, τη Βραζιλία, την Παραγουάη και την Ουρουγουάη, για την περαιτέρω απελευθέρωση του εμπορίου. Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί πως ήδη η ΕΕ αποτελεί τον πιο σημαντικό εμπορικό εταίρο για τις χώρες Mercosur και τον μεγαλύτερο ξένο επενδυτή στην περιοχή, επιβεβαιώνοντας το ρόλο της ως κυρίαρχου παίκτη στο παγκόσμιο εμπόριο. (Μακροπούλου Ι., 2008)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

6.1 Αφρική και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου :

Πριν από δύο χρόνια στο Seattle, οι διαπραγματεύσεις των υπουργών της κυβέρνησης στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) οδήγησαν τους διαδηλωτές στους δρόμους . Μέσα από τις συνεδριάσεις, οι αφρικανοί υπουργοί Εμπορίου κατήγγειλαν την έλλειψη διαφάνειας στη διαδικασία. "Οι αφρικανικές χώρες περιθωριοποιούνται και γενικά αποκλείονται από θέματα ζωτικής σημασίας για τους λαούς μας και το μέλλον τους», δήλωσαν σε μια δημόσια δήλωση. Την επόμενη μέρα η Σύνοδος Κορυφής είχε διακοπεί χωρίς συμφωνία, καθώς οι αναπτυσσόμενες χώρες εξεγέρθηκαν στο γεγονός ότι παραμερίζονται συνεχώς , και επίσης η Ευρώπη και η ΗΠΑ απέτυχαν να επιλύσουν τις διαφορές τους.

Οι διαδηλωτές θα είναι περιορισμένοι , στην αυστηρά ελεγχόμενη περιοχή του sequel του Seattle στην Ντόχα του Κατάρ. Η εστίαση για τις απειλές- όχι από τους διαδηλωτές, αλλά από τη διεθνή τρομοκρατία, είναι πιθανό να επισκιάσει τα ουσιαστικά ζητήματα που διακυβεύονται. Αλλά αυτά τα θέματα, κρυμμένα από την τεχνική γλώσσα των διεθνών εμπορικών διαπραγματεύσεων, είναι ζωτικής σημασίας για την τύχη των απλών ανθρώπων σε όλο τον κόσμο, και ιδιαίτερα στην Αφρική και άλλες αναπτυσσόμενες περιοχές. Από το Seattle, οι αφρικανικές κυβερνήσεις έχουν ενωθεί με άλλες αναπτυσσόμενες χώρες σε συνεχείς προσπάθειες για την ανάπτυξη κοινών θέσεων και την παρουσίασή τους στον ΠΟΕ. Η Αφρική και διεθνείς μη κυβερνητικές οργανώσεις έχουν ακολουθήσει τις διαπραγματεύσεις εκ του σύνεγγυς, και έχουν προετοιμάσει λεπτομερείς κριτικές. Οι Πλούσιες κυβερνήσεις της χώρας και ο ΠΟΕ έχουν υποσχεθεί μεγαλύτερη διαφάνεια. (William Minter , 2001)

Παρ 'όλα αυτά , οι τελικές προτάσεις που παρουσίασε την τελευταία στιγμή από την εσωτερική ομάδα του ΠΟΕ ως βάση για την επίτευξη συναίνεσης έχουν σχεδόν αγνοήσει εντελώς αυτές τις κριτικές . Αντί του διαλόγου , η ΗΠΑ και άλλες πλούσιες χώρες έχουν επιλέξει την ακατέργαστη πολιτική εξουσία . Οι Αφρικανικές χώρες βρίσκονται υπό τεράστια πίεση διμερών διασκέψεων με σκοπό να ακολουθήσουν τις ημερήσιες διάταξης των πλούσιων χωρών για ένα νέο γύρο εμπορικών συνομιλιών υπό τους όρους τους , καθώς και να αποδεχτούν αργότερα τις αόριστες υποσχέσεις για την αντιμετώπιση των Αφρικάνικων ανησυχιών . Παρακάτω είναι τα πιο ανησυχητικά σημεία που αφορούν τις αφρικανικές και τις άλλες αναπτυσσόμενες χώρες .

- **Δημοκρατία και διαφάνεια**

Θεωρητικά ο ΠΟΕ, με 142 μέλη, συμπεριλαμβανομένων 47 αφρικανικών χωρών, λειτουργεί με συναίνεση. Όλες οι χώρες έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν στις διαπραγματεύσεις που τους αφορούν. Η γραμματεία του ΠΟΕ υποτίθεται ότι εκπροσωπεί όλα τα μέλη εξίσου. Από το Seattle, εξάλλου, η γραμματεία έχει απαντήσει στην κριτική για την έλλειψη διαφάνειας, διαθέτοντας πολλά έγγραφα στη

διάθεση του κοινού. Στην πράξη, ωστόσο, σημαντικές αποφάσεις, συμπεριλαμβανομένης της διαμόρφωσης των εγγράφων που παρουσιάζονται ως θέσεις "συναίνεσης", λαμβάνουν χώρα σε μικρότερες, άτυπες και μυστικές συναντήσεις. Οι συναντήσεις αυτές περιλαμβάνουν κυρίως τις πλούσιες χώρες και ορισμένες φορές είναι και οι εκπρόσωποι μερικών βασικών αναπτυσσόμενων χωρών. Ακόμη και όταν οι συνεδριάσεις είναι ανοικτές, οι αφρικανικές και άλλες αναπτυσσόμενες χώρες συχνά δεν αντιπροσωπεύονται μόνο και μόνο επειδή δεν έχουν αρκετό προσωπικό για να στείλουν σε πολλές ταυτόχρονες συναντήσεις.

Ο άγραφος κανόνας είναι ότι αν δεν είσαι παρών ή δεν «μιλάς» σε μια συνάντηση, θεωρείται αργότερα από το προσωπικό του ΠΟΕ ότι υποστηρίζει την "συναίνεση" που παρουσιάστηκε. Ακόμα και όταν υπάρχει διαφωνία, οι θέσεις των αναπτυσσόμενων χωρών συχνά αποκλείονται εντελώς από τις αναδυόμενες καταστάσεις.

Στις 27 Οκτωβρίου, ο πρόεδρος του Γενικού Συμβουλίου του ΠΟΕ παρουσίασε το τελικό σχέδιο για τη σύνοδο της Ντόχα των υπουργών εμπορίου. Κατ' αρχήν, τα σημεία διαφωνίας έπρεπε να τονιστούν μέσα σε αγκύλες στο κείμενο. Αλλά το τελικό κείμενο παραλείπει απλά όλους σχεδόν τους τομείς της διαφωνίας. Καθώς η αντιπροσωπεία της Νιγηρίας σχολίασε, "Το κείμενο φιλοξενεί, γενικά, συνολικά τα συμφέροντα των ανεπτυγμένων χωρών, αγνοώντας τις ανησυχίες των αναπτυσσόμενων και των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών." (William Minter, 2001)

- **Δημόσια υγεία**

Τα δικαιώματα ευρεσιτεχνίας, τα οποία με την χορήγηση τους για παράγωγη στους κατασκευαστές φαρμάκων συγκεκριμένων μονοπωλιακών εταιρειών, έχουν κρατήσει τις τιμές των φαρμάκων και των κερδών των εταιρειών στα «ύψη». Ως αποτέλεσμα, η φαρμακευτική βιομηχανία έχει υψηλότερα ποσοστά κέρδους από οποιοδήποτε άλλο σημαντικό βιομηχανικό τομέα. Το 1994, η συμφωνία του ΠΟΕ για τις "εμπορικές πτυχές των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας" (TRIPS) ανάγκασαν τις χώρες μέλη να φέρουν νόμους σχετικά με τα περιοριστικά πρότυπα με σκοπό την μεγιστοποίηση των δικαιωμάτων των κατόχων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

Ως κάτοχος του βραβείου Νόμπελ Joseph Stiglitz παρατήρησε, ότι η συμφωνία του 1994 ήταν «ισορροπημένη» και «καθοδηγείται από τα εμπορικά συμφέροντα." Η συμφωνία περιλαμβάνει την επιλογή για τις χώρες να χρησιμοποιούν γενικές εναλλακτικές λύσεις για τα πατενταρισμένα φάρμακα σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, όπως οι ΗΠΑ απείλησε να κάνει πρόσφατα έτσι ώστε να μειωθεί η τιμή του πατενταρισμένου αντιβιοτικού Cipro. Στην πράξη, ωστόσο, χρησιμοποιώντας αυτή την επιλογή απαιτεί ισχυρή πολιτική βούληση, οικονομική επιρροή, και υψηλής ισχύος δικηγόρους να αντιμετωπίσει τις πιέσεις από τις φαρμακευτικές εταιρείες και τις κυβερνήσεις τους. Ακόμα κι αν η Νότια Αφρική ανάγκασε τις φαρμακευτικές εταιρείες να κάνουν πίσω σε μια δικαστική υπόθεση σχετικά με το θέμα τον Απρίλιο του 2001, ο παράγοντας εκφοβισμού εξακολουθεί να είναι εξαιρετικά ισχυρός. Ενώ η Βραζιλία, η Ινδία και η Ταϊλάνδη έχουν χρησιμοποιήσει επιθετικά γενόσημα φάρμακα για να

ωθήσει προς τα κάτω το κόστος, παρά την πίεση των ΗΠΑ, λίγες μόνο αφρικανικές χώρες έχουν λάβει διστακτικά βήματα για να το πράξουν. (William Minter , 2001)

- **Γεωργία**

Η απελευθέρωση του εμπορίου, οι υποστηρικτές της οποίας υπόσχονται, ότι θα αποφέρει οφέλη σε όλες τις χώρες. Η Παγκόσμια Τράπεζα, για παράδειγμα, υπολογίζει ότι η "πλήρης" απελευθέρωση του εμπορίου θα μπορούσε να φέρει μεταξύ \$ 200 δις και 500 δις \$ σε επιπλέον εισόδημα για τις αναπτυσσόμενες χώρες. Οι πλούσιες χώρες έχουν επωφεληθεί πλήρως από τα ανοίγματα αυτά, εις βάρος των αναπτυσσόμενων χωρών, παραλείποντας να ανοίξουν τις δικές τους αγορές.

Αυτό είναι ιδιαίτερα εμφανές στον τομέα της γεωργίας, όπου οι γεωργικές επιδοτήσεις προς τους αγρότες στις ΗΠΑ, την Ευρώπη και την Ιαπωνία έχουν αυξηθεί σε σχεδόν 1 δις \$ την ημέρα, πάνω από έξι φορές το ποσό που οι χώρες αυτές παρέχουν στην αναπτυξιακή βοήθεια. Μαζί με άλλα μέτρα, όπως οι δασμοί και οι ποσοτώσεις, οι επιδοτήσεις αυτές καθιστούν δύσκολο για τις αναπτυσσόμενες χώρες να ανταγωνιστούν τις αγορές στις πιο πλούσιες χώρες. Ακόμη πιο επιζήμια, επιτρέπουν εξαγωγές γεωργικών προϊόντων από τις πλούσιες χώρες και οδηγούν τους μικρούς αγρότες έξω από τις επιχειρήσεις, ακόμη και στις χώρες καταγωγής τους. Αυτό απειλεί την εγχώρια ασφάλεια των τροφίμων και υπονομεύουν τις εξαγωγικές δυνατότητες.

Ο Γύρος της Ουρουγουάης των εμπορικών διαπραγματεύσεων, η οποία έληξε το 1994, υποσχέθηκε μεγαλύτερη πρόσβαση στην αγορά στις πλούσιες χώρες για τις εξαγωγές των αναπτυσσόμενων χωρών. Αυτό δεν έχει συμβεί. Αφρικανικές και άλλες αναπτυσσόμενες χώρες θέλουν αυτή η αποτυχία να αντιμετωπιστεί προτού δεχτούν ένα νέο γύρο διαπραγματεύσεων.

Εκτός από τα παλιά θέματα, προκύπτουν και νέα καθώς η γεωργία είναι μόνο ένα παράδειγμα των πολλών εμπορικών τομέων στους οποίους οι αφρικανικές και οι άλλες αναπτυσσόμενες χώρες δεν έχουν επωφεληθεί, όπως είχε υποσχεθεί από προηγούμενες συμφωνίες ο ΠΟΕ. Θέλουν μια συνολική επαναξιολόγηση των υφιστάμενων συμφωνιών πριν από την έναρξη μιας νέας σειράς πολύπλοκων διαπραγματεύσεων σχετικά με πρόσθετους τομείς. Θέλουν ο ΠΟΕ να εξετάσει τα εμπειρικά στοιχεία σχετικά με τα οφέλη και τις ζημίες. Θέλουν επίσης να αντιμετωπισθούν οι δυσκολίες που έχουν αντιμετωπίσει στη δημιουργία νομικών και διοικητικών συστημάτων για την εφαρμογή των εμπορικών κανόνων. Με λίγα λόγια, θέλουν να αντιμετωπίσουν τη συστηματική ανισορροπία που εξασφαλίζει ότι οι πλούσιες χώρες επωφελούνται δυσανάλογα, ενώ το " έλλειμμα ανάπτυξης " των φτωχών χωρών μόνο μεγαλώνει.

Οι αναπτυσσόμενες χώρες έχουν εντοπίσει τουλάχιστον 104 συγκεκριμένες " εφαρμογές " σε θέματα που χρίζουν αντιμετώπισης. Μερικά παραδείγματα, περιλαμβάνουν τη χρήση από τις Η.Π.Α. εμπόδιων «αντί - ντάμπινγκ » με σκοπό να περιορίσει τις εξαγωγές χάλυβα από τις αναπτυσσόμενες χώρες,

συμπεριλαμβανομένης της Νότιας Αφρικής . Ο αντίκτυπος των χαμηλότερων βιομηχανικών τιμολογίων έχει καταστροφικές συνέπειες στις εγχώριες βιομηχανίες σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες, καθώς και η αποτυχία των πλούσιων χωρών για την παροχή επαρκούς τεχνικής βοήθειας έτσι ώστε να μπορέσουν οι αναπτυσσόμενες χώρες να συμμορφωθούν με τους εμπορικούς κανονισμούς και να ανταγωνίζονται αποτελεσματικά. Η κατώτατη γραμμή είναι ότι, ενώ οι αναπτυσσόμενες χώρες αναγκάστηκαν να ανοίξουν τις αγορές τους, επιτρέποντας φθηνότερες εισαγωγές για να υπονομεύσουν την εγχώρια γεωργία και τη βιομηχανία, οι πλούσιες χώρες έχουν αποτύχει να μειώσουν τους δικούς τους φραγμούς στο εμπόριο, τα οποία κοστίζουν στις αναπτυσσόμενες χώρες περίπου \$ 100 δισεκατομμύρια σε χαμένες ευκαιρίες. Αντί για την αντιμετώπιση αυτών των ανησυχιών, οι πλούσιες χώρες και η γραμματεία του ΠΟΕ πιέζουν για ένα νέο γύρο, ενώ προσφέρουν σχεδόν τίποτα για να αντιμετωπιστούν αυτά τα ζητήματα εφαρμογής. (William Minter , 2001)

Όλες οι προηγούμενες εμπορικές συμφωνίες, συμπεριλαμβανομένου του Γύρου της Ουρουγουάης, που συνήρθε το 1994, αναγνωρίζει στη θεωρία ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες έχουν μειονεκτήματα που μπορούν να δικαιολογήσουν «ειδικής και διαφοροποιημένης μεταχείρισης.» Με άλλα λόγια, οι χώρες αυτές μπορούν και πρέπει να παρέχεται καλύτερη πρόσβαση στην αγορά, να επιτρέπεται μεγαλύτερη ευελιξία στην εφαρμογή των εμπορικών κανόνων, και να έχουν τη δυνατότητα να υπογράψουν συμφωνίες με τις αναπτυσσόμενες χώρες που δεν απαιτούν την πλήρη «αμοιβαιότητα».

Ο Γύρος της Ουρουγουάης υποτεθεί ότι μια τέτοια θεραπεία θα είναι προσωρινή και ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες θα μπορούσαν να υιοθετήσουν γρήγορα τις γενικές προδιαγραφές, μετά από μια σύντομη μεταβατική περίοδο με τη βοήθεια της τεχνικής βοήθειας από τις πλούσιες χώρες.

Οι αναπτυσσόμενες χώρες έχουν ζητήσει την αναθεώρηση των εφαρμογών διατάξεων της ειδικής και διαφοροποιημένης μεταχείρισης , και επίσης ότι θα πρέπει να είναι υποχρεωτική και δεσμευτική για τις ανεπτυγμένες χώρες. Το σχέδιο δήλωσης για Ντόχα περιλαμβάνει μια δέσμευση για μια επιτροπή για να μελετήσει τις υφιστάμενες διατάξεις για την ειδική και διαφοροποιημένη μεταχείριση και να εξετάσει τη δυνατότητα να κάνει μερικά από αυτά υποχρεωτικά. Η δέσμευση αυτή, ωστόσο, απέχει πολύ από την εκτεταμένη αναθεώρηση αναπτυσσόμενες χώρες θεωρούν ως απαραίτητη.

Πολλοί εκπρόσωποι από τις αναπτυσσόμενες χώρες, λένε ότι τα επίπεδα της έντασης μεταξύ πλούσιων και φτωχών χωρών είναι πλέον σε ακόμη υψηλότερα επίπεδα από ό, τι στο Seattle . Αντί να λάβουν την ευκαιρία για διάλογο , οι πλούσιες χώρες έχουν προσφέρει ελάχιστα ή τίποτα για να αντιμετωπιστούν οι ανησυχίες της Αφρικής και άλλων αναπτυσσόμενων χωρών . Οι φτωχοί καλούνται να αποδεχθούν την ημερήσια διάταξη είτε αρέσει είτε όχι και να καταπιούν την οργή τους, όπως οι πλούσιες χώρες , που ισχυρίζονται ότι εκπροσωπούν παγκόσμια συμφέροντα. Εάν οι πλούσιες χώρες καταφέρουν να επιβάλλουν μια τεχνητή συναίνεση στην Doha , θα

είναι μια κούφια νίκη . Θα αποθηκεύσει έως και περισσότερα καύσιμα για τις μελλοντικές συγκρούσεις , αποδεικνύοντας για άλλη μια φορά ότι οι πλούσιοι του κόσμου είναι να αγνοεί τη γνώμη του κόσμου πλειοψηφία. (William Minter , 2001)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η σημασία του Διεθνούς εμπορίου για κάθε χώρα είναι τεράστια γιατί αυξάνει την αγοραστική δύναμη της δυναμικής και την ζήτηση των προϊόντων της η οποία επιδρά σημαντικά στο εθνικό εισόδημα της χώρας. Το εμπόριο για μια χώρα επηρεάζεται από κάποιους παράγοντες που μπορεί να είναι ευνοϊκοί ή δυσμενείς. Ευνοϊκοί παράγοντες όπως είναι η παγκόσμια ειρήνη και η πολιτιστική εξέλιξη κλπ είναι αυτοί που υποβοηθούν στην ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου, ενώ δυσμενείς είναι αυτοί που δυσκολεύουν την ανάπτυξη του όπως είναι η απουσία ειρηνικών συνθηκών, η εξάπλωση της φτώχειας κλπ. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η απελευθέρωση της αγοράς παρέχει συνολικά μεγαλύτερα κέρδη. Με την τεχνολογική πρόοδο και ισχυρότερους οικονομικούς δασμούς μεταξύ των χωρών, τα οφέλη από την απελευθέρωση του εμπορίου και των επενδύσεων φτάνουν σε ολοένα και μεγαλύτερο αριθμό ανθρώπων στις βιομηχανικές και αναδυόμενες οικονομίες όλης της Γης. Σήμερα όλο και περισσότεροι υπάλληλοι σε περισσότερες εταιρείες και στις περισσότερες χώρες εξαρτώνται περισσότερο από ποτέ για τους πόρους συντήρησης τους από το διασυνοριακό εμπόριο. Σε μια πιο ευρεία έννοια κάθε χώρα εξαρτάται αν όχι άμεσα, έμμεσα από το διεθνές εμπόριο.

Με την ίδρυση του ΠΟΕ και την τήρηση των κανονισμών του, υπάρχει μια ειρηνική συνύπαρξη του διεθνούς εμπορίου ανάμεσα στις χώρες. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ) εκφράζει την άποψη της Ένωσης ότι οι πολυμερείς κανόνες που συμφωνήθηκαν με ομοφωνία, οι οποίοι ενθαρρύνουν και διασφαλίζουν την απελευθέρωση του διεθνούς εμπορίου, αποτελούν έναν από τους καλύτερους τρόπους προώθησης της οικονομικής ανάπτυξης και ευημερίας κάθε χώρας. Ο ΠΟΕ, αποτελεί τον μόνο διεθνή οργανισμό που ελέγχει το εμπόριο αγαθών, υπηρεσιών και δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας μεταξύ των χωρών.

Επίσης, η πρόσφορα του ΠΟΕ στο διεθνές εμπόριο έχει επιφέρει σημαντικές αρχικά θετικές αλλαγές και σε συνδυασμό με την παγκοσμιοποίηση και την ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας, τα προϊόντα και οι υπηρεσίες μπορούν να ταξιδεύουν γρηγορότερα και να διανύουν μεγαλύτερες αποστάσεις. Ένα από τα πιο ορατά αποτελέσματα αυτής της εξέλιξης, είναι ότι στη γειτονιά μας μπορούμε πλέον να βρούμε προϊόντα από όλο τον κόσμο είτε αυτά είναι φρούτα και λαχανικά είτε αυτοκίνητα, τραπεζικές υπηρεσίες, ειδή ένδυσης ακόμα και εμφιαλωμένο νερό. Η κλίμακα και ο ρυθμός εξέλιξης αυτού του είδους εμπορίου αυξάνονται με ταχύτατους ρυθμούς με αποτέλεσμα το παγκόσμιο εμπόριο να έχει καταστεί ένα εξαιρετικά χρήσιμο εργαλείο, να θεωρείται το βασικό κριτήριο ανάπτυξης μίας χώρας και να επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό ολόκληρη την πορεία της οικονομίας διάφορων χωρών.

Από την άλλη πλευρά όμως ο ΠΟΕ με υπέρμαχο της ΗΠΑ και τα αναπτυσσόμενα κράτη, θέλει να στερήσει από τον αναπτυσσόμενο κόσμο, το όχημα που θα του επιτρέψει να πετύχει οικονομική και τεχνολογική ανάπτυξη. Οι διαφορές και η καχυποψία μεταξύ των κρατών-μελών με διαφορετικά οικονομικά συστήματα και επίπεδα ανάπτυξης αυξάνεται και τίποτα δεν δείχνει ότι διαφαίνεται κάποια ελπίδα

κατάληξης σε κάποια Συμφωνία. Τα αναμενόμενα και αρχικά εκτιμώμενα οφέλη εύκολα και γρήγορα ξεχάστηκαν ενώ το μέλλον των μακροχρόνιων διαπραγματεύσεων είναι εξαιρετικά αβέβαιο. Οι ΗΠΑ, η Ιαπωνία αλλά και τα κράτη-μέλη της ΕΕ, επιστρατεύουν τέτοια μέτρα επικαλούμενες την προστασία των οικονομιών τους καθιστώντας ταυτόχρονα αδύνατη την πρόσβαση στη διεθνή αγορά για μικρότερες ή λιγότερο αναπτυγμένες χώρες.

Ωστόσο, οι ίδιες χώρες που προστατεύουν και κλείνουν στους άλλους την αγορά τους, πιέζουν άλλες χώρες να ανοίξουν τη δική τους αγορά. Από όποια πλευρά και αν το δούμε, οι σημερινοί κανόνες του παγκόσμιου εμπορίου, εξυπηρετούν το συμφέρον των ήδη πλούσιων χωρών ενώ ταυτόχρονα μεγαλώνουν το χάσμα ανάμεσα σε αυτές και τις φτωχότερες χώρες που προσπαθούν να μπουν στη μάχη της ανταγωνιστικότητας. Η δομή του ΠΟΕ δημιουργεί τις προϋποθέσεις προκειμένου η κάθε χώρα να διαθέτει διαφορετικό βαθμό επιρροής στις αποφάσεις και στις πολιτικές του ΠΟΕ. Το γεγονός ότι για τη λήψη αποφάσεων απαιτείται η συναίνεση όλων των χωρών δε σημαίνει ότι κάθε χώρα έχει την ίδια δύναμη μπροστά στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Επομένως η σημερινή μορφή του ΠΟΕ και η λειτουργία του επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από τα εκάστοτε συμφέροντα των κυβερνήσεων, των μεγάλων πολυεθνικών εταιρειών εις βάρος των αδύναμων κρατών-μελών.

Εν κατακλείδι θα λέγαμε ότι ο ΠΟΕ θα πρέπει να εξασφαλίζει και να επιθυμεί ο ίδιος την δίκαιη συμπεριφορά και ίσες ευκαιρίες για όλες τις χώρες που ασχολούνται με το εμπόριο. Το σύστημα θα πρέπει να είναι καθαρό και να συμπεριλαμβάνεται στον έλεγχο της κοινής γνώμης. Είναι γεγονός ότι ο κόσμος ολόκληρος και η Ευρωπαϊκή Ένωση γενικότερα αλλάζει πρόσωπο με ρυθμό πραγματικά απρόβλεπτα γρήγορο. Κάθε μέρα, όλο και περισσότερο, τα εθνικά σύνορα καταργούνται και σε αυτό τον νέο κόσμο, ο ρόλος του Διεθνούς εμπορίου γίνεται διαρκώς μεγαλύτερος και σημαντικότερος με αποτέλεσμα το νέο πρόσωπο του κόσμου να είναι κατεξοχήν πρόσωπο επικοινωνίας μεταξύ των χωρών, η οποία θα έχει πολλά να προσφέρει τόσο στην δημιουργία μιας συγκεκριμένης εικόνας στην κοινή γνώμη, όσο και στην τροποποίηση της συμπεριφοράς των χωρών μελών της.

Τέλος να επισημάνουμε ότι αναπτυσσόμενος και ανεπτυγμένος κόσμος οφείλει να συνειδητοποιήσει ότι τα θεμελιώδη ανθρωπινά δικαιώματα είναι αδιαπραγμάτευτα, αναπαλλοτρίωτα, απεριόριστα και η προάσπιση τους δικαιολογεί οποιαδήποτε παραβίαση του υποδεέστερου δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, ειδικά όταν παίρνει τη μορφή μονοπωλιακών και άκρατα κερδοσκοπικών τακτικών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Abbott, F. (2002). (2002) "The Doha Declaration on the TRIPS Agreement and public health: Lighting a dark corner at the WTO". *Journal of International Economic Law*, (σελ.469-505)

Βελισσαρίου, Σ.(2005) "Νεοφιλελευθερισμός στην εκπαίδευση: Οδηγία Μπολκεστάιν / Η Γενική Συμφωνία για το Εμπόριο στις Υπηρεσίες (GATS)" Εκδήλωση του Ινστιτούτου «Νίκος Πουλαντζάς» , Αθήνα 16 Μαΐου 2005.

Carchedi, Γ.(2001) *For Another Europe, A Class Analysis of European Economic Integration.*, Verson 2001

Conley, Ch. (2008) (2008:3) *Comment, Parallel Imports: The Tired Debate of the Exhaustion of Intellectual Property Rights and Why the WTO Should Harmonize the Haphazard Laws of the International Community.* Tulane University Law School. Ανακτήθηκε 20 Σεπτεμβρίου 2016 από: <https://www.foley.com/files/Publication/d1c20de5-b8d4-4b89-b8cc-ce6997992284>

Drahos, P. (2003) *Expanding intellectual property's empire: the role of FTAs.* Ανακτήθηκε 20 Σεπτεμβρίου 2016 από: <https://www.grain.org/article/entries/3614-expanding-intellectual-property-s-empire-the-role-of-ftas>

Freeman, A., 1998) "Fixing up the world: GATT and the WTO". *Labour Focus on Eastern Europe* (59). Αναδημοσίευση στην τριμηνιαία επιθεώρηση *Θέσεις*. Μετάφραση Α. Γαβριηλίδη (1998:1).

Top Ten Reasons to Oppose the World Trade Organization Global Exchange επίσημη ιστοσελίδα ανακτήθηκε από : <http://www.globalexchange.org/resources/wto/oppose>

Husted, S.& Melvin, M. (2008) *Διεθνή Οικονομικά*. Αθήνα: εκδόσεις ΕΛΛΗΝ.

Κατρανίδης, Σ. (1995) *Ειδικά Θέματα Διεθνούς Εμπορίου*. Εκδόσεις Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Μακροπούλου, Ι. (2008) *Η ΕΕ και η Φιλελευθεροποίηση του Διεθνούς Εμπορίου* , Ανακτήθηκε 20 Σεπτεμβρίου από http://www.ekem.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=314:i-ee-kai-i-filelytheropoiisi-toy-diethnoys-emporioy-oi-symfonies-oikonomikis-synergasias-metis-xores-acp&catid=15:2008-05-12-11-28-15&Itemid=68

Μαραβέγιας, Ν. & Τσινισιζέλης, Μ. (1995) *Η ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Εκδοση Θεμέλιο.

Μακεδόνας, Κ. (2002) *Διεθνές Εμπόριο- Η Πολιτική Οικονομία των Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων*. Εκδόσεις ΕΛΛΗΝ.

Minter, W. (2001) *Africa and the World Trade Organization: The Issues in Brief* . Ανακτήθηκε 16 Σεπτεμβρίου 2016 από

http://fpif.org/africa_and_the_world_trade_organization_the_issues_in_brief/

10 Benefits of the WTO Trading System ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ (2015) Επίσημη ιστοσελίδα ανακτήθηκε από:

https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/10benefits_e.htm

Ρουμελιώτης, Π. (2002). *Παγκόσμια Διακυβέρνηση ή Ηγεμονική Παγκοσμιοποίηση*; Αθήνα :Λιβάνης.

Ρουμελιώτης, Π. (2005). *Ευρωπαϊκή Οικονομική Διακυβέρνηση*. Αθήνα : Λιβάνης.

Ρουμελιώτης, Π. (2006). *Παγκόσμια Οικονομική Διακυβέρνηση*, Αθήνα : Λιβάνης.

Ρουμελιώτης, Π. (2009). *Προς έναν Πολυπολικό Κόσμο*. Αθήνα : Λιβάνης.

Φατούρος, Α.& Στεφάνου, Κ. (1995) *Οι συμφωνίες του Γύρου της Ουρουγουάης για το διεθνές εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών*, Εκδόσεις Σάκκουλα.

Υυ, Ρ. (2005) *TRIPS and its discontents*. Ανακτήθηκε 20 Σεπτεμβρίου 2016 από:

<http://scholarship.law.marquette.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1083&context=iplr>